

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Dunja Šegrt

Mednarodno razvojno sodelovanje Slovenije z Južno Ameriko

Diplomsko delo

Ljubljana, 2014

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Dunja Šegrt

Mentorica:izr. prof. dr. Maja Bučar

Mednarodno razvojno sodelovanje Slovenije z Južno Ameriko

Diplomsko delo

Ljubljana, 2014

Zahvala družini in vsem, ki me podpirajo.

Mednarodno razvojno sodelovanje Slovenije z Južno Ameriko

Slovenija je z Južno Ameriko povezana preko izseljencev, ki so zaradi neustreznih gospodarskih ali političnih razmer v 19. in 20. stoletju zapustili svojo domovino. Vezi med Slovenijo in njihovimi potomci se vzdržujejo tako po uradni poti prek pristojnega resorja kot neformalno prek sorodnikov. Zato bi bilo pričakovati, da bo Slovenija večji delež razvojne pomoči usmerila v te države. Poleg tega tudi ni zanemarljivo dejstvo, da se gospodarska situacija južnoameriških držav izboljšuje, zaradi česar mnoge države tja namenjajo več razvojne pomoči in si s tem povečajo dostop do njihovih trgov in drugih gospodarskih prednosti. Vendar pa so se države zavezale, da bodo pri dodeljevanju pomoči sledile določenim načelom, ki nimajo nikakršne zveze z njihovimi gospodarskimi interesi. Gre za načela učinkovitosti pomoči, ki so bila sprejeta na več ravneh z namenom, da bi razvojna pomoč postala bolj predvidljiva, transparentna in usklajena. V nalogi bom s pomočjo omenjenih načel poskušala oceniti smiselnost vključevanja Slovenije v razvojno sodelovanje z južnoameriški državami.

Ključne besede: razvojna pomoč, Južna Amerika, načela učinkovitosti razvojnega sodelovanja, Slovenija.

Development cooperation of Republic of Slovenia with the South-American states

Slovenia shares a special relation with the countries of South America due to Slovenians who immigrated there during the difficult economic and political situation in 19th and 20th century. These relationships are maintained by official channels as well as between relatives which implies that Slovenia should channel significant share of development aid to the continent. Also, the economic situation of South American countries has slightly improved, which has resulted in increased amount of ODA from international actors seeking new markets and other economic opportunities. Nevertheless, these countries have obliged to follow certain principles of aid allocation which are not motivated by economic interests. The principles on effective aid were adopted at different levels in order to make aid more predictable, more transparent and more coordinated. In my analysis I will examine if Slovenia should allocate its development resources to the countries of South America with regards to the principles of effective aid.

Key words: development assistance, South America, the principles of aid effectiveness, Slovenia.

KAZALO

SEZNAM TABEL IN GRAFOV	7
SEZNAM KRATIC	8
1 UVOD.....	10
2 MEDNARODNA RAZVOJNA POMOČ	13
2.1 Definicija uradne razvojne pomoči.....	13
2.2 Bilateralna pomoč.....	15
2.3 Multilateralna pomoč.....	17
3 PREDSTAVITEV NAČEL UČINKOVITOSTI MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA.....	19
3.1. Načelo povečanja razvojne pomoči.....	19
3.2 Učinkovitost razvojne pomoči.....	20
3.2.1 Osnovna načela na ravni OECD	23
3.3 Dopolnitev načel v okviru EU	28
3.3.1 Pomembni dokumenti v okviru EU	28
3.3.2 Načela	30
4 URADNA RAZVOJNA POMOČ DRŽAVAM JUŽNE AMERIKE	34
4.1 Obseg pomoči za države Južne Amerike.....	34
4.1.1 Največje donatorice bilateralnega razvojnega sodelovanja	36
4.1.2 Multilateralna pomoč	38
4.1.3 Obseg razvojnega sodelovanja Evropske komisije.....	40
4.1.4 Količina pomoči Sloveniji primerljivih držav	46
4.1.5 Nove donatorice oz. neuradna razvojna pomoč.....	47
4.1.6 Obseg URP za posamezne države Južne Amerike	50
4.2 Učinkovitost pomoči namenjene južnoameriškim državam.....	52
4.2.1 Učinkovitost glede na načela Pariške deklaracije.....	52

4.2.2 Učinkovitost glede na načelo komplementarnosti in delitve dela	55
5 SMISELNOST USMERJANJA RAZVOJNE POMOČI SLOVENIJE V REGIJO JUŽNE AMERIKE.....	61
5.1 Zakonodajni in institucionalni okvir	61
5.2 Obseg pomoči.....	63
5.3 Učinkovitost razvojne pomoči Slovenije za južnoameriške države	66
5.3.1 Učinkovitost glede na načela Pariške deklaracije.....	66
5.3.2 Učinkovitost glede na načelo komplementarnosti in delitve dela	67
6 SKLEP	70
7 LITERATURA	73
PRILOGE	73
PRILOGA A: DAC seznam prejemnic pomoči za poročanje za leto 2012 in 2013...	82
PRILOGA B: Tabele za štiri južnoameriške države glede deleža izpolnjevanja ciljev na podlagi šestih kazalnikov po Pariški deklaraciji (kazalniki 3-8).	84
PRILOGA C: Tabele za štiri južnoameriške države glede deleža izpolnjevanja ciljev na podlagi treh kazalnikov po Pariški deklaraciji (kazalnik 9, 10a in 10b).....	86

SEZNAM TABEL IN GRAFOV

Tabela 2.1: Prikaz finančnih virov za gospodarski razvoj držav	13
Tabela 4.1: Kronologija odnosov EU in Južne Amerike na področju razvojnega sodelovanja	42
Tabela 4.2: Prikaz obsega pomoči v primerjavi z BND na prebivalca za posamezno južnoameriško državo za obdobje 2010 do 2012.....	51
Tabela 4.3: Delež izpolnjevanja ciljev na podlagi šestih kazalnikov za državo Bolivijo	53
Tabela 4.4: Število sektorjev največjih donatoric znotraj posamezne južnoameriške države v letu 2011	57
Tabela 4.5: Delež izpolnjevanja ciljev na podlagi treh kazalnikov za državo Kolumbijo	58
Tabela 4.6: Prikaz števila donatoric znotraj posameznega sektorja v južnoameriških državah za leto 2011	60
Graf 4.1: Vrednost URP za države Južne Amerike v letih od 1960 do 2012 v milijon dolarjih	36
Graf 4.2: Velike donatorice URP za države Južne Amerike; gibanje razvojne pomoči v zadnjih dvajsetih letih (1993 – 2012)	37
Graf 4.3: Vrednost uradne razvojne pomoči Evropske komisije za države Južne Amerike med leti 1993 in 2012 v milijon dolarjih	46
Graf 5.1: Geografska porazdelitev razpoložljive bilateralne pomoči za leto 2012, v odstotkih.....	64
Graf 5.2: Gibanje višine URP Slovenije za Južno Ameriko v zadnjem desetletju	65
Graf 5.3: Vsebinska porazdelitev URP za države Južne Amerike od leta 2005 do 2012	68

SEZNAM KRATIC

AECID	<i>Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo</i> (Španska agencija za razvojno sodelovanje)
AKP/ACP	Države Afrike, Karibskega otočja in Pacifika
BND	Bruto nacionalni dohodek
CELAC	<i>Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños</i> (Skupnost držav Latinske Amerike in Karibskega otočja)
DAC	<i>Development Assistance Committee</i> (Odbor OECD za razvojno pomoč)
EDF	<i>European Development Fund</i> (Evropski razvojni sklad)
EIB	Evropska investicijska banka
EK	Evropska komisija
EU	Evropska unija
GEF	<i>Global Environment Facility</i> (Sklad za svetovno okolje)
IBRD	<i>International Bank of Reconstruction and Development</i> (Mednarodna banka za obnovo in razvoj)
IDA	<i>International Development Association</i> (Mednarodno razvojno združenje)
IDB	<i>Inter-American Development Bank</i> (Medameriška razvojna banka)
IFC	<i>International Finance Corporation</i> (Mednarodna finančna korporacija)
IMF	<i>International Monetary Fund</i> (Mednarodni denarni sklad)
LAC	<i>Latin America and the Caribbean</i> (Države Latinske Amerike in Karibskega otočja)
LCD	<i>Least developed countries</i> (Najmanj razvite države)
MDG	<i>Millennium Development Goals</i> (Razvojni cilji tisočletja)
MERCOSUR	<i>Mercado Común del Sur</i> (Skupni trg Južne Amerike)
MZZ	Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije
OECD	<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i> (Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj)
OZN	Organizacija združenih narodov

RS	Republika Slovenija
STO/WTO	Svetovna trgovinska organizacija / <i>World Trade Organisation</i>
UNAIDS	<i>Joint United Nations Programme on HIV/AIDS</i> (Skupni program Zdrženih narodov za boj proti aidsu)
UNCHR	<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i> (Urad Visokega komisariata Zdrženih narodov za begunce)
UNCTAD	<i>United Nations Conference on Trade and Development</i> (Konferenca Zdrženih narodov za trgovino in razvoj)
UNDP	<i>United Nations Development Programme</i> (Sklad Zdrženih narodov za razvoj)
UNICEF	<i>United Nations Children's Fund</i> (Sklad Zdrženih narodov za otroke)
UNIDO	<i>United Nation Industrial Development Organisation</i> (Organizacija Zdrženih narodov za industrijski razvoj)
UNIFEM	<i>United Nations Development Fund for Women</i> (Razvojni sklad Zdrženih narodov za ženske)
URP/ODA	Uradna razvojna pomoč / <i>Official Development Assistance</i>
USD	Ameriški dolar
ZMRS	Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju
QWIDS	<i>Query Wizard for International Development Statistics</i> (Statistična baza OECD)

1 UVOD

Ko je Slovenija postala članica Evropske unije (EU), je prevzela določene mednarodne zaveze, med katerimi je prizadevanje za izkoreninjenje revščine po svetu ter za pravičnejšo porazdelitev bogastva med državami (Resolucija¹). V ta namen je postala država donatorica razvojne pomoči, ki ji poleg človekoljubnih motivov prinaša še druge koristi kot na primer gospodarske in politične ugodnosti (Bučar 2011, 734). Vendar pa obstajajo tudi drugi kriteriji držav donatoric pri odločanju glede geografske in vsebinske usmeritve pomoči. Za nekatere države je bila odločilna kolonialna zgodovina, za druge geografska bližina, za tretje pa kriterij najbolj revnih držav (*Least Developed Countries* - LCD) (IDA v Bučar 2011; Bandyopadhyay in Wall 2007; Alesina in Dollar 2000). Kakršenkoli kriterij že, razvojna pomoč mora imeti učinke predvsem na izboljšanje razmer v državah prejemnicah, kar pa je v veliki meri odvisno od donatoric razvojne pomoči.

Slovenija je uradno postala donatorica pred desetimi leti, tj. leta 2004 (MZZ 2006). V tem obdobju si je pridobila nekaj potrebnih izkušenj pri dodeljevanju razvojne pomoči. Najbolj se je uveljavila na področju Zahodnega Balkana, ki je tudi uradno določeno kot geografsko prioriteto področje razvojnega sodelovanja, vendar pa je svojo pomoč razpršila na skoraj vse kontinente, tudi v Južno Ameriko (Resolucija; MZZ 2006). Glede na kulturne vezi s slovenskimi izseljenci lahko sklepamo, da bo tudi v prihodnje namenjala razvojna sredstva v južnoameriške države. Vendar je potrebno ugotoviti s kakšnimi nameni in v kolikšni meri je ta pomoč smiselna. Zato je moje raziskovalno vprašanje naslednje: Ali je ob upoštevanju temeljnih načel nujenja mednarodne razvojne pomoči smiselno, da Slovenija še naprej namenja svojo razvojno pomoč državam Južne Amerike?

Namen moje diplomske naloge je oceniti primernost vključevanja držav Južne Amerike v slovensko razvojno pomoč skladno z načeli nujenja uradne razvojne pomoči za snovalce nove slovenske resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju po letu

¹ Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za obdobje do leta 2015, sprejeta 11. julija 2008. Več v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 73/2008.

2015. Cilj naloge pa je odgovoriti na raziskovalno vprašanje ali je sploh smiselno, da se Slovenija še naprej vključuje v razvojno sodelovanje z južnoameriškimi državami.

Za preverjanje raziskovalnega vprašanja sem zastavila dve hipotezi:

1. Ob upoštevanju mednarodnih načel nudenja uradne razvojne pomoči in omejenih zmožnostih je za Slovenijo primerneje, da svojo razvojno pomoč usmerja v druge države in regije, kot je Južna Amerika.
2. V primeru, da bo Slovenija del uradne razvojne pomoči namenjala državam Južne Amerike, bo pomoč bolj učinkovita, če bo namenjena preko mednarodnih organizacij.

Prvi del diplomske naloge obsega uvod, metodološko hipotetični okvir in opis poglavij. V poglavju številka dve bo z opisno metodo in interpretacijo sekundarnih virov predstavljen pojem uradne razvojne pomoči po definiciji, ki jo je zastavil Odbor za razvojno pomoč Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (v nadaljevanju OECD). V tretjem delu bodo s pomočjo interpretacije primarnih virov in opisno metodo predstavljena načela učinkovitosti mednarodnega razvojnega sodelovanja na različnih ravneh ter nekateri dokumenti, kjer so bila načela sprejeta. V četrtem delu bom analizirala obseg razvojne pomoči večjih držav donatoric ter nekaterih mednarodnih organizacij, med katerimi bom največ pozornosti posvetila Evropski komisiji. Poleg tega bom na podlagi kazalnikov učinkovitosti pomoči analizirala ali večje donatorice delujejo v skladu s temi načeli v južnoameriških državah. Metode, ki jih bom pri tem uporabila so analiza uradnih statistik, primerjalno raziskovanje ter tudi zgodovinska metoda. Peto poglavje je ključno za ovrednotenje hipotez. Ugotavljala bom ali je smiselno, da Slovenija razvojno pomoč namenja državam Južne Amerike. Ponovno bodo podlaga za analizo kazalniki učinkovitosti pomoči, metode pa naslednje: analiza uradnih statistik, primerjalno raziskovanje in intervju. V šestem poglavju bom ovrednotila hipotezi in zapisala sklepne ugotovitve ter priporočila za pripravo nove slovenske resolucije mednarodnega razvojnega sodelovanja po letu 2015. V zadnjem poglavju bo sledil pregled literature.

V nalogi sem pri analiziranju podatkov naletela na nekatere omejitve. Pri kvantitativni analizi uradnih statistik sem poiskala podatke v tabelah statističnega spletnega portala

OECD, QWIDS (*Query Wizard for International Development Statistics*). Največja slabost tega portala so neažurirani podatki, saj konec decembra 2013 še ni bilo na razpolago vseh podatkov za leto 2012. Poleg tega je statistična baza omejena s podatki glede prikaza kombinacij med kategorijami (npr. ni mogoče dobiti podatke o povezavi med državo donatorico, državo prejemnico in sektorsko porazdelitvijo – kdo, komu, kam). Te podatke sem nato našla na sorodnem OECD portalu *International Development Statistic*, vendar pa se nanašajo na zaveze donatoric, ne pa na dejansko dodeljen znesek pomoči. Prav tako omenjena baza podatkov zajema le 17 sektorjev ali podsektorjev, medtem ko baza na QWIDS zajema 45 enot (kot že rečeno, jih ni mogoče analizirati v kombinaciji). Dalje so bila poročila o slovenski razvojni pomoči za prva leta poročanja zelo skopa, na splošno pa v vseh poročilih ni bila uporabljena enaka metodologija.

2 MEDNARODNA RAZVOJNA POMOČ

V tem poglavju bom najprej predstavila kaj razvojna pomoč pomeni z vidika finančnih tokov. Sledila bo definicija uradne razvojne pomoči, ki je nastala v okviru OECD pod okriljem Odbora za razvojno pomoč ali *Development Assistance Committee* (v nadaljevanju DAC).

V spodnji tabeli so prikazane vrste finančnih virov, dobrin in storitev, ki jih imetniki sredstev za razvoj namenjajo državam v razvoju. Ti tokovi so lahko namenjeni državam iz razvojnih ali komercialnih vzgibov. Gre za metodologijo zbiranja podatkov DAC OECD, ki loči med uradnimi in zasebnimi viri ter med tokovi danimi pod ugodnimi pogoji in tokovi danimi pod komercialnimi pogoji. Središče raziskovanja v tej nalogi je uradna razvojna pomoč (URP) ali *Official Development Assistance* (ODA), ki jo institucije uradnega sektorja namenijo državam v razvoju (prikazana je v tabeli 2.1, poudarjeno) (OECD 2013d).

Tabela 2.1: Prikaz finančnih virov za gospodarski razvoj držav

	UGODNI POGOJI	KOMERCIALNI POGOJI
URADNI VIRI	URP (ODA)	Drugi uradni viri
ZASEBNI VIRI	Zasebne donacije	Zasebni tokovi pod komercialnimi pogoji

Vir: OECD (2013d).

V nadaljevanju bom razložila pomen termina uradna razvojna pomoč, kako jo lahko razporedimo glede na kanale usmerjanja ter kakšne so prednosti in slabosti tega usmerjanja.

2.1 Definicija uradne razvojne pomoči

Koncept uradne razvojne pomoči (URP) ali *Official Development Assistance* (ODA) temelji na metodoloških usmeritvah in standardih OECD, ki je na tem področju največja

strokovna avtoriteta (Mrak in drugi 2007, 51). Gre za prispevke državam prejemnicam pomoči, ki ustrezajo naslednjim pogojem:

- vir teh prispevkov so javne agencije ter državne in lokalne oblasti,
- glavni namen teh prispevkov je spodbujanje gospodarskega razvoja in blaginje v državah prejemnicah,
- posojila so dana po koncesijskih pogojih in vsebujejo stopnjo finančne pomoči, ki ni manjša od 25 %² (OECD 2013d).

V omenjeno definicijo ne spadajo donacije in posojila po koncesijskih pogojih za vojaške namene, donacije za komercialne namene, izvozni krediti, skladi zasebnih investicij itd. (OECD 2007). Poleg tega so v Smernicah za poročanje URP (OECD 2010) opredeljene dodatne aktivnosti, ki niso upravičene za poročanje URP: vojaške oblike pomoči (razen ko gre za dodatne stroške vojske države donatorice pri dodeljevanju humanitarne pomoči ali izvajanje razvojnih aktivnosti), nekateri stroški povezani z mirovnimi operacijami in delom policije, kulturni in družbeni programi, ki so namenjeni promociji kulture države donatorice, pomoč beguncem po 12 mesecih bivanja v državi donatorici itd. (OECD 2010, 12–17).

Definicija in smernice so nastale v okviru OECD DAC³, ki si prizadeva spodbujati sodelovanje z državami v razvoju z usmerjanjem politik in koordinacijo multilateralnih institucij ter strokovnjakov. Njegove osnovne naloge so že več kot 40 let naslednje: opravlja periodične preglede razvojnih aktivnostih držav, usmerja razvojno politiko donatoric, je forum za izmenjavo mnenj ter zagotavlja statistično bazo podatkov (Mavko 2005, 6).

² Stopnja finančne pomoči je sintetični kazalnik, s katerim se izraža razlika med tržnimi pogoji in finančnimi pogoji (zapadlost, moratorij na plačilo glavnice in obrestna mera) koncesijskega posojila. Višina te stopnje je vedno med 0 in 100 %. Daljša kot sta zapadlost posojila in moratorij na plačilo glavnice ter nižja kot je obrestna mera, višjo stopnjo finančne pomoči ima koncesijsko posojilo. Če je uradna razvojna pomoč dana v obliki darila, potem je stopnja finančne pomoči 100 %. Druga skrajna možnost pa je posojilo po tržnih pogojih, kjer je stopnja finančne pomoči 0 % (Mrak in drugi 2007, 51).

³ Članic DAC je 29: Avstralija, Avstrija, Belgija, Češka, Danska, Evropska unija, Finska, Francija, Grčija, Islandija, Irska, Italija, Japonska, Južna Koreja, Kanada, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Nova Zelandija, Norveška, Poljska, Portugalska, Slovaška, Slovenija, Španija, Švedska, Švica, Velika Britanija in Združene države Amerike (OECD 2014a).

Omenjena definicija URP zajema le del dejavnosti mednarodne razvojne pomoči subjektov v Sloveniji. V naši državi so prisotna še sredstva zasebnega sektorja: nevladne organizacije, fundacije in posamezniki (Mrak in drugi 2007, 52).

Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije (ZMRS)⁴ definira uradno razvojno pomoč v 2. členu. Gre za pomoč državam v razvoju, ki »obsega vse javne finančne izdatke, namenjene za družbeno-ekonomski razvoj in dobro držav v razvoju, ki so po merilih Odbora za razvojno pomoč Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj upravičene do uradne razvojne pomoči«. V istem členu je uradna razvojna pomoč izenačena z mednarodnim razvojnim sodelovanjem.

Instrumenti uradne razvojne pomoči so: donacija (*grant*), koncesijsko posojilo (*loan*) in tehnična pomoč. Slednja je nefinančna pomoč, kjer se prenaša znanje v obliki podpore svetovalcev, strokovnjakov, tehnikov ipd. (Mavko 2005, 6).

Uradno razvojno pomoč lahko razdelimo tudi po namenu:

- humanitarna in pokonfliktna pomoč – pomoč ob naravnih nesrečah in oboroženih spopadih ter v nujnih primerih, ko si država na more sama pomagati in
- razvojna pomoč v ožjem smislu – sektorska pomoč, programska pomoč, odpis dolgov, podpora nevladnim organizacijam, administrativni stroški in nerazporejeno (Mrak in drugi 2007, 53).

Najpomembnejša razporeditev uradne razvojne pomoči pa je po kanalih usmerjanja, to pa je bilateralna ali dvostranska pomoč in multilateralna ali večstranska pomoč.

2.2 Bilateralna pomoč

Po Smernicah OECD DAC (OECD 2007, 12–13) za poročanje o uradni razvojni pomoči bilateralna oziroma dvostranska pomoč zajema vse transakcije, ki so

⁴ Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije (ZMRS). Več v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 70/2006.

neposredno usmerjene od države donatorice k državi prejemnici. Sem spadajo transakcije z nacionalnimi in mednarodnimi nevladnimi organizacijami, ki se ukvarjajo z razvojem ter ostale transakcije povezane z razvojem: reorganizacija in odpis dolgov, subvencioniranje obresti, spodbujanje zavesti o razvoju in administrativni stroški (*ibid.*).

Ključne prednosti bilateralne pomoči so izgradnja institucij, zagotovitev učinkovite tehnične pomoči in vzpostavitev tesnega odnosa med državo donatorico in državo prejemnico pomoči. Pri izgradnji institucij, ki pospešujejo razvoj, imajo države donatorice več praktičnih izkušenj od multilateralnih organizacij. Ena takih institucij je sodstvo. Izgradnja institucij je toliko bolj učinkovita, kolikor država prejemnica in država donatorica uporabljata isti jezik ali imata relativno skupno politično dediščino. Pri zagotovitvi tehnične pomoči gre za določena področja, kjer so države donatorice strokovno izpopolnjene⁵ (CBO 1997, 35).

Za uspešno prenašanje teh znanj pa morajo biti države donatorice prisotne v državi prejemnici, kjer spremljajo učinkovitost pomoči in porabo sredstev. Tesnejši odnos med državo prejemnico in državo donatorico se razvije predvsem zato, ker države donatorice kopičijo svojo pomoč v omejeno število držav prejemnic. Dolgotrajne kulturne in jezikovne vezi prispevajo k lažjemu prepoznavanju dejanskih potreb držav prejemnic, zato je lahko pomoč učinkovitejša (CBO 1997, 34). Po mnenju Mavka (2005, 8) pa je najpomembnejši dejavnik bilateralne pomoči nadzor nad porabo sredstev. Države donatorice se same odločajo in v celoti nadzorujejo obseg sredstev, namen sredstev (geografsko in sektorsko), pogoje porabe, poročanje o porabi in drugo (Mavko 2005, 8).

Bilateralna pomoč pa ima tudi pomanjkljivosti. Nekatere države pomoči ne dodeljujejo le zaradi humanitarnih ali etičnih razlogov, ampak tudi zaradi političnih. Tako se lahko

⁵ ZDA so specializirane za velike projekte glede na specifične potrebe države, predvsem za javno izobraževanje ter za raziskave in usposabljanja na področju kmetijstva. Pri tem ZDA pokriva široko področja sveta. Japonska vlaga v energetske infrastrukturo ali javne ustanove, osredotoča pa se na azijske države. Francija in Velika Britanija sta usposobljeni za krepitev javnih in zasebnih institucij ter za podporo izvoznih pridelkov, osredotočeni pa sta na bivše kolonije. Skandinavske države (Finska, Danska, Norveška in Švedska) izvajajo aktivnosti na področju odpravljanja revščine predvsem v državah, kjer druge donatorice zaradi političnih razlogov ne morejo ali nočejo sodelovati (CBO 1997, 35).

zgoti, da pomoč prejmejo strateško in politično pomembne države v razvoju, ne pa tiste, ki bi jo najbolj potrebovale. Prav tako lahko države donatorice sprejemajo nekatere politike, ki spodkopavajo učinke dane pomoči v državi prejemnici. Tak primer je, ko država donatorica dodeli pomoč državi prejemnici za izboljšanje njenih proizvodov in spodbudo izvoza, nato pa na te iste izdelke, ki naj bi jih prejemnica izvažala, uvede kvote ali druge carinske ovire (CBO 1997, 34–35).

Države donatorice se lahko poslužujejo koncepta vezane pomoči (*tied aid*). Gre za pogojevanje pomoči na način, da mora država prejemnica porabiti sredstva pomoči za nakup dobrin ali storitev iz države donatorice. Ali pa država donatorica ponudi subvencionirana posojila za nakup njenih dobrin (CBO 1997, 36). V obeh primerih so te dobrine in storitve dražje vsaj za 15 % ter odražajo interese dobaviteljev države donatorice. Prav tako vezana pomoč ni v skladu z načeli Pariške deklaracije, več o tem v 3. poglavju (OECD 2008b).

2.3 Multilateralna pomoč

Po Smernicah OECD DAC (OECD 2007) za poročanje o uradni razvojni pomoči je multilateralna ali večstranska razvojna pomoč opredeljena kot prispevek države donatorice instituciji:

- ki se v celoti ali delno ukvarja z razvojnimi vprašanji in je po naravi agencija, institucija, organizacija ali sklad,
- katere članice so države in
- ki prispevke uporabljajo na avtonomen način (prispevki izgubijo nacionalno identiteto in postanejo del sredstev te institucije).

Če država donatorica nadzoruje sredstva, ki jih je prenesla v multilateralno institucijo na kakršenkoli način (s specifikacijo prejemnikov ali drugih pogojev: namen, pogoji, vsota pomoči), potem taki prispevki štejejo pod bilateralno pomoč (OECD 2007).

Mrak in drugi (2007, 52) multilateralno pomoč razčlenijo na dve podskupini: institucionalna multilateralna pomoč in programska multilateralna pomoč. Pri prvi gre za vplačila v kapital in redne operacije mednarodnih organizacij. Sem spadajo članarine in vplačila v kapital mednarodnih finančnih institucij, za članice EU pa tudi vplačila v

proračun EU in Evropski razvojni sklad. Pri drugi skupini pa gre za podporo držav raznih programov ali specializiranih skladov teh institucij (*ibid.*).

Med organizacije, ki so izvajalci multilateralne pomoči, štejemo naslednje mednarodne organizacije: agencije in skladi OZN (npr.: UNICEF, UNDP, UNIDO, UNIFEM, UNCTAD itd.), institucije EU (Evropska komisija, EDF ali Evropski razvojni sklad, EIB ali Evropska investicijska banka), institucije v okviru Svetovne banke (IBRD ali Mednarodna banka za obnovo in razvoj, IDA ali Mednarodno razvojno združenje, IFC ali Mednarodna finančna korporacija), Svetovna trgovinska organizacija (STO), institucije v okviru Mednarodnega razvojnega sklada, regionalne razvojne banke (Azijska razvojna banka, Medameriška razvojna banka, Afriška razvojna banka itd.), mednarodne nevladne organizacije, javno-zasebna partnerstva ter druge institucije (OECD 2007, 54–59).

Prednost multilateralne pomoči je domnevna politična neodvisnost. V mednarodnih institucijah so interesi posameznih donatorjev manj izraziti kot pri državah donatoricah. Institucije so lahko bolj učinkovite zaradi visokih zneskov, ki jim jih države namenijo. Zaradi baze znanja in dolgoletnih izkušenj, ki jih ima posamezna organizacija, so razvojni projekti institucij bolj izpopolnjeni. Prav tako naj ne bi bilo prisotnega spodkopavanja ciljev razvojne politike zaradi gospodarskih interesov. Multilateralna pomoč ni pogojena z vezano pomočjo (tako kot bilateralna), saj mednarodni razpisi zagotavljajo konkurenčne cene za nakup dobrin in storitev, to pa znižuje stroške in povečuje realno vrednost teh tokov pomoči. Osrednja funkcionalna specializiranost multilateralnih organizacij pa je uveljavljanje in podpora programom gospodarskih reform, ki višajo gospodarsko rast (CBO 1997, 36).

Glavna pomanjkljivost multilateralnih institucij je, da gre vsa pomoč vladi države prejemnice oz. za vsak program pomoči je potrebna odobritev vlade. Na ta način se do določene mere zavira razvoj civilne družbe in kritične javnosti (Mavko 2005, 9). Druga pomanjkljivost teh institucij pa je neznanje oz. neizkušenost pri izgradnji nekaterih institucij, kot npr. neodvisnega sodstva, ki imajo pomembno vlogo pri varovanju premoženjskih pravic in ohranjanju vladavine prava (CBO 1997, 37).

3 PREDSTAVITEV NAČEL UČINKOVITOSTI MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA

V tem poglavju bodo predstavljena poglavitna načela mednarodnega razvojnega sodelovanja. Načelo je osnovni pojem ali pravilo, ki pojasnjuje, kako naj določene zadeve delujejo. Načela mednarodnega razvojnega sodelovanja tako nudijo osnovo državam za delovanje na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Države so se v okviru razvojnega sodelovanja zavezale k upoštevanju številnih načel na različnih ravneh. Teh načel je veliko, vendar bodo podrobneje predstavljena tista, ki bodo v kasnejših poglavjih nudila osnovo za analizo učinkovitosti razvojnega sodelovanja Slovenije z Južno Ameriko. Poleg načel bodo na kratko predstavljeni tudi pomembnejši dokumenti, sprejeti na ravni OZN, na ravni OECD ter na evropski ravni v okviru EU, kjer so bila omenjena načela zapisana⁶. Ti dokumenti so bili sprejeti tudi s strani Republike Slovenije, zato bi bilo pričakovati, da bo RS izoblikovala politiko razvojnega sodelovanja ter izvajala programe razvojne pomoči prav na podlagi teh načel.

3.1. Načelo povečanja razvojne pomoči

Od predstavljenih načel je bilo povečanje uradne razvojne pomoči sprva uvedeno v okviru Organizacije združenih narodov in je eno najpomembnejših za doseganje razvojnih ciljev. Prvič je bilo načelo omenjeno v Resoluciji 1710 (XVI) (OZN 1961)⁷ ob razglasitvi Prvega razvojnega desetletja leta 1961, kjer je bilo zapisano, da bodo države sledile politikam povišanja javnih in zasebnih razvojnih sredstev za države v razvoju. V naslednji resoluciji⁸ leta 1970 (OZN 1970) so bili v tretjem poglavju naštet ukrepi za povišanje finančnih sredstev za razvoj. V 43. členu je bilo zapisano, da naj bo večji del finančnih transferjev iz razvitih držav v države v razvoju namenjen v obliki

⁶ Razvrstitev načel je povzeto po Sloga 2011, 5–11.

⁷ Resolucija 1710 (XVI) *United Nations Development Decade, A programme for international economic co-operation*, sprejeta dne 19. decembra 1961 (OZN 1961).

⁸ Resolucija 2626 (XXV) *International Development Strategy for the Second United Nations Development Decade*, sprejeta dne 24. oktobra 1970 (OZN 1970).

razvojne pomoči, ki naj znaša do sredine desetletja najmanj 0,7 % BND posamezne države donatorice (*ibid.*).

Podobna zaveza izhaja iz Resolucije A/RES/35/36⁹ (OZN 1980) iz leta 1980 ob naslednjem, Tretjem razvojnem desetletju ter iz Resolucije A/RES/45/199¹⁰ (OZN 1990) iz leta 1990 ob Četrtem razvojnem desetletju. Dalje je zaveza o povečanju pomoči omenjena v Deklaraciji tisočletja¹¹ v 15. členu, še posebej državam, ki za zmanjševanje revščine uporabljajo lastna sredstva (OZN 2000).

Iz Soglasja v Monterreyu¹² (OZN 2002) sledi, da je povečanje pomoči potrebno predvsem za doseganje sprejetih Razvojnih ciljev tisočletja (glej sprotno opombo št. 11). V tem dokumentu so se države zavezale, da bodo sprejele še dodatne ukrepe za doseg cilja 0,7 % BND, od česar bi bilo za najmanj razvite države namenjenih od 0,15 % do 0,20 % BND (*ibid.*)

Na podlagi predstavljenega načela o povečanju razvojne pomoči bom v naslednjih poglavjih ocenila, v kolikšni meri države donatorice povečujejo svojo pomoč. Poleg kvantitativne analize pa bo potrebno narediti tudi analizo o dejanskem učinku razvojne pomoči, ki ga bom ocenila na podlagi naslednjih načel učinkovitosti pomoči.

3.2 Učinkovitost razvojne pomoči

Vprašanje učinkovitosti razvojne pomoči se je pričelo oblikovati predvsem v okviru OECD. Začetki oblikovanja načel učinkovitega mednarodnega razvojnega sodelovanja

⁹ Resolucija A/RES/35/36 *International Development Strategy for the Third United Nations Development Decade*, sprejeta dne 5. decembra 1980 (OZN 1980).

¹⁰ Resolucija A/RES/45/199 *International Development Strategy for the Fourth United Nations Development Decade*, sprejeta dne 21. decembra 1990 (OZN 1990).

¹¹ Deklaracija tisočletja je bila v okviru Generalne skupščine OZN sprejeta 8. septembra 2000 (OZN 2000). Iz nje izhaja osem Razvojnih ciljev tisočletja ali *Millennium Development Goals (MDG)*: izkoreniniti skrajno revščino in lakoto, doseči univerzalno osnovnošolsko izobrazbo, zagotoviti enakost med spoloma in opolnomočiti ženske, zmanjšati smrtnost otrok, izboljšati zdravje mater, boriti se proti HIV/aidsu, malariji in ostalim boleznim, zagotoviti okoljsko varnost in vzpostaviti globalno partnerstvo za razvoj (Sloga 2013).

¹² Soglasje iz Monterreya mednarodne konference Financiranja za razvoj (*Monterrey Consensus of the International Conference on Financing for Development*), ki je potekala 18. - 22. marca 2002 v Mehiki (OZN 2002).

segajo v leto 1987, ko je DAC sprejel Načela za skupno financiranje in vezano ter delno vezano pomoč (*Guiding Principles for Associated Financing and Tied and Partially Untied Official Development Assistance*)¹³ (OECD 1987). V tem dokumentu je zapisano, da je potrebno v največji možni meri zagotoviti transparentnost glede skupnega financiranja ter vezane in delno vezane pomoči (*ibid.*). Dalje so bila leta 1992 sprejeta DAC načela za učinkovito pomoč (*DAC Principles for effective aid*)¹⁴ (OECD 1992), kjer pa se načela nanašajo samo na države prejemnice pomoči. Pri tem izhajajo iz dejstva, da so te države same odgovorne za določanje razvojnih politik in prednostnih področij, posledično pa tudi za koordinacijo pomoči. V tem kontekstu so navedena naslednja načela: načela za presojo projektov, načela za nove usmeritve v tehničnem sodelovanju, načela za programsko pomoč, načela glede žensk v razvoju, načela za ovrednotenje razvojne pomoči itd. (*ibid.*).

V naslednji letih so pod okriljem OECD sledili štirje visoki forumi, prvi leta 2002 v Rimu, nato leta 2005 v Parizu, tretji leta 2008 v Akri in nazadnje leta 2011 v Busanu. V Rimu se je zbralo več kot 40 visokih predstavnikov multilateralnih in bilateralnih razvojnih institucij ter 28 držav prejemnic. Nastala je Rimska deklaracija o uskladitvi (*Rome Declaration on Harmonization*)¹⁵ (OECD 2003), v kateri so zapisane obveze donatoric z namenom usklajevanja svojih politik, postopkov ter praks institucij. Na ta način naj bi prispevali k boljšemu izpolnjevanju Razvojnih ciljev tisočletja (*ibid.*). Vendar pa v deklaraciji ni upoštevan prispevek držav prejemnic pomoči, saj sama usklajenost pomoči ne zagotavlja lastništva teh držav.

Na naslednjem visokem zasedanju v Parizu so prvič zaznali potrebno po večjem vključevanju držav prejemnic v proces izboljšanja učinkovitosti pomoči. Pri tem je šlo za premik od učinkovitega donatorstva do učinkovitega partnerstva. Nastal je dokument s pomembnimi načeli za učinkovitost pomoči, Pariška deklaracija o učinkovitosti

¹³ Načela za skupno financiranje in vezano ter delno vezano pomoč (*Guiding Principles for Associated Financing and Tied and Partially Untied Official Development Assistance*) so bila sprejeta v okviru DAC 24. aprila 1987 (OECD 1987).

¹⁴ DAC načela za učinkovito pomoč (*DAC Principles for effective aid*) so bila sprejeta leta 1992 v okviru DAC (OECD 1992).

¹⁵ Rimska deklaracija o uskladitvi (*Rome Declaration on Harmonisation*) je nastala v okviru Visokega foruma v Italiji, ki je potekal 23. in 24. februarja 2003 (OECD 2003).

pomoči (*Paris Declaration on Aid effectiveness*)¹⁶. Deklaracija navaja, da je za uresničenje Razvojnih ciljev tisočletja potrebno povečati količino pomoči in hkrati tudi učinkovitost pomoči. To pa lahko države uresničijo če:

- okrepijo nacionalne razvojne strategije držav prejemnic,
- pomoč prilagodijo prioritetam teh držav,
- zmanjšajo podvajanja in racionalizirajo dejavnosti za stroškovno učinkovitost,
- poenostavijo razvojne politike in postopke,
- določijo standarde izvajanja pomoči ter
- se spopadajo z določenimi izzivi kot so institucionalne pomanjkljivosti držav prejemnic, nezmožnost večletnih zavez glede dodeljevanja pomoči, razpršenost globalnih programov pomoči itd. (OECD 2005).

V drugem delu so v duhu skupne odgovornosti opredeljene zaveze partnerstva, osnovane na petih temeljnih načelih, ki se med seboj povezujejo in dopolnjujejo: lastništvo (*ownership*), prilagajanje (*alignment*), uskladitev (*harmonization*), upravljanje z rezultati (*managment for results*) in skupna odgovornost (*mutual accountability*) (več o tem sledi). Pariška deklaracija je poleg zavez določila tudi 12 kazalnikov za merjenje napredka na določenih področjih, vsak indikator pa je imel svoj cilj in rok do leta 2010. Države so se dogovorile, da bodo spremljale svoj napredek nad uresničevanjem zavez in s tem pokazale odgovornost za doseganje ciljev, ki so si jih zadale. Omenjeni kazalniki so ključnega pomena za analizo razvojne pomoči, namenjene v južnoameriške države (*ibid.*)

Na tretjem visokem forumu v Gani so bili, poleg visokih predstavnikov multilateralnih in bilateralnih razvojnih institucij ter držav prejemnic, prisotni tudi predstavniki »novih ekonomij« in predstavniki civilne družbe. Sprejeta je bila Akcijska agenda iz Akre (*Accra Agenda for Action*)¹⁷, ki je v veliki meri upoštevala že omenjena načela in jih dodatno nadgradila (OECD 2008a).

¹⁶ Pariška deklaracija o učinkovitosti pomoči (*Paris Declaration on Aid effectiveness*) je bila sprejeta na drugem Visokem forumu v Parizu 2. Marca 2005, kjer je bilo prisotnih prek 100 ministrov in drugih visokih uradnikov (OECD 2005).

¹⁷ Akcijska agenda iz Akre (*Accra Agenda for Action - AAA*) je bila sprejeta na tretjem visokem forumu, ki je potekal v Akri 3. in 4. septembra 2008 (OECD 2008a).

Leta 2011 je v Južni Koreji potekal četrti visoki forum, kjer naj bi ovrednotili napredek glede učinkovitosti pomoči ter začrtali nove zaveze za prihodnost. Nastal je dokument Partnerstvo za učinkovito razvojno sodelovanje iz Busana (*Busan Partnership for Effective Development Co-operation*)¹⁸, v katerem so obnovili zaveze iz Pariza in Akre ter dodali naslednja načela: lastništvo nad razvojnimi prioritetami držav prejemnic, osredotočenost na rezultate, vključujoča razvojna partnerstva ter transparentnost in odgovornost drug do drugega. Ta načela so bila sprejeta in podprta tako s strani tradicionalnih akterjev (vladni predstavniki držav donatoric in prejemnic, akterji mednarodnega sodelovanja držav v razvoju oz. *South-South cooperation*, predstavniki mednarodnih organizacij), kot tudi s strani novih akterjev (predstavniki civilne družbe, predstavnik parlamenta in lokalnih oblasti ter predstavnik zasebnega sektorja). Poleg poglobljenega in razširjenega partnerstva, so bili na visokem forumu omenjeni tudi drugi izzivi. Udeleženci so poudarili potrebo po visoki politični volji za uresničevanje zavez ter spodbudili razpravo okrog gonilnih sil razvoja, kot so človekove pravice, lastništvo, enakost spolov in učinkovitost institucij. Najpomembneje pa je, da so omogočili nadaljnje razprave o učinkovitosti pomoči z ustanovitvijo Globalnega partnerstva za učinkovito razvojno sodelovanje (*Global Partnership for Effective Development Cooperation*), ki je bil ustanovljen naslednjega leta 2012 z namenom podpore vsem akterjem pri izvajanju učinkovite razvojne pomoči (OECD 2011c).

3.2.1 Osnovna načela na ravni OECD

Načela, ki izhajajo iz Pariške deklaracije o učinkovitosti pomoči, so še vedno aktualna za pripravo analize učinkovitosti razvojne pomoči določene države donatorice in prejemnice. S pomočjo kazalnikov, ki izhajajo iz vsakega od petih načel, bom v 4. in 5. poglavju preverila v kolikšni meri so ti kazalniki izpolnjeni pri dodeljevanju pomoči državam Južne Amerike. Podobno bom na ta način ocenila ali je usmerjenost slovenske razvojne pomoči v to regijo smiselna ali pa bi bilo boljše sredstva kanalizirati v kako drugo regijo.

¹⁸ Partnerstvo za učinkovito razvojno sodelovanje iz Busana (*Busan Partnership for Effective Development Co-operation*) je bilo sprejeto na četrtem visokem forumu, ki je potekal od 29. novembra do 1. decembra 2011 v Busanu, Južna Koreja (OECD 2011c).

V nadaljevanju bom uporabila terminologijo iz Pariške deklaracije, ki države prejemnice pomoči poimenuje kot države partnerice. Na splošno pa so donatorice lahko tudi mednarodne organizacije, ne samo države, zato bom za obe uporabljala termin donatorica.

1. Lastništvo (*Ownership*)

Lastništvo je po Pariški deklaraciji opredeljeno kot aktivna vloga partnerskih držav pri oblikovanju lastnih razvojnih politik ter strategij in pri koordiniranju razvojnih aktivnosti. Pri tem se države zavezujejo, da bodo izvajale vodilno vlogo pri uresničevanju nacionalnih razvojnih strategij s pomočjo širšega procesa posvetovanja, pri čemer gre za dialog z donatoricami in spodbujanje udejstvovanja civilne družbe ter zasebnega sektorja pri koordiniranju pomoči na vseh ravneh. Države partnerice si morajo prizadevati, da na podlagi nacionalnih razvojnih strategij oblikujejo prednostne operacijske programe, ki naj bodo usmerjeni k rezultatom. Po drugi strani naj bi donatorice spoštovale lastništvo držav partneric in jim pri tem pomagale (OECD 2005).

Kazalnik številka 1, ki se nanaša na načelo lastništva, podaja oceno do kolikšne mere ima država partnerica izdelane razvojne strategije, v katerih so prioritete začrtane v srednjeročnih načrtih in letnih proračunih (OECD 2011b).

2. Prilagajanje (*Alignment*)

Naslednje načelo po Pariški deklaraciji o učinkovitosti pomoči je prilagajanje, kjer vsa podpora donatoric temelji na nacionalnih strategijah, institucijah in procesih države partnerice. Tako se donatorice zavezujejo, da bo vsa podpora temeljila na razvojnih strategijah držav partneric ter na periodičnih ocenah napredka uresničevanja teh strategij. Glede na strategije naj bi donatorice določile pogoje in jih spreminjale samo v primeru, da bi se vse donatorice s tem strinjale. Za izboljšanje učinkovitosti pomoči pa je pomembno tudi vključevanje institucij in sistemov držav partneric pri dodeljevanju pomoči, saj se s tem okrepi njena vloga v očeh domače javnosti in parlamenta. Prav tako so pomembne diagnostične ocene, iz katerih je razviden napredek v državi

partnerici. Pri prilagajanju pa gre tudi za nekatere ukrepe, ki jih morajo upoštevati donatorice. Te se morajo pri načrtovanju svojih politik nasloniti na pomoč donatoric, okrepiti upravljanje z javnimi financami ter sistem javnega naročanja. V zadnjem poglavju je kot pogoj za povišanje učinkovitosti razvojne pomoči omenjena nevezana pomoč (*untied aid*), ki zmanjša transakcijske stroške države partnerice in izboljša njeno lastništvo (OECD 2005).

Kazalnikov, ki se nanašajo na načelo prilagajanja, je kar sedem. Kazalnik številka 2a nam pove, v kolikšni meri v državi partnerici obstaja zanesljiv sistem upravljanja javnih financ, 2b pa ali je sistem javnega naročanja zanesljiv. Pri kazalniku 2a so upoštevani trije kriteriji:

- kredibilen proračun, ki ima povezavo s političnimi prioritetami,
- učinkovito upravljanje finančnega sistema na način, ki zagotavlja porabo proračunskih sredstev po predhodnem načrtu na predvidljiv način in
- pravočasna in natančna računovodska in davčna poročila (OECD 2011b).

Naslednji kazalnik številka 3 podaja oceno do kolikšne mere so tokovi pomoči prilagojeni nacionalnim politikam države partnerice. Donatorice si pri tem prizadevajo vnaprej obvestiti državo partnerico o izplačilih za pomoč, država partnerica pa pravočasno vključiti in realistično ovrednotiti višino pomoči v letni proračun (*ibid.*).

Glede na študijo učinkovitosti pomoči, ki so jo pripravili v okviru OECD v letu 2011 (OECD 2011a), so kazalniki od 4 do 7 pomembni zlasti pri ugotavljanju učinkovitosti pomoči donatoric. Kazalnik številka 4 nam pove v kolikšni meri je tehnično sodelovanje donatoric prilagojeno ciljem in strategijam za razvoj zmožnosti držav partneric. Za to sta odgovorni obe državi, le da donatorica nudi podporno vlogo (OECD 2011b).

Dalje kazalnik številka 5 prikaže delež donatoric, ki se pri dodeljevanju sredstev vladnemu sektorju poslužujejo finančnega sistema donatorice. To pomeni, da gre do sredstva URP preko nacionalnih postopkov izvajanja proračuna, preko nacionalnih postopkov finančnega poročanja in nacionalnih postopkov revizije (*ibid.*).

Naslednji kazalnik številka 6 je usmerjen v prikaz števila paralelnih teles, ki jih donatorice ustanovijo z namenom izvedbe projekta ali programa. To pa naj bi močno spodkopavalo nacionalne zmožnosti in na splošno povzročalo zmedo glede odgovornosti za razvoj. Zato si morajo države prizadevati k zmanjševanju teh enot (*ibid.*).

Kazalnik številka 7 nam pove, kolikšen delež pomoči je dodeljen v okviru načrtovanih letnih ali večletnih programov. Pri tem gre za prizadevanje držav k bolj predvidljivemu dodeljevanju pomoči. Praktično gre za razliko med načrtovano in dejansko uresničeno pomočjo. Naslednji kazalnik številka 8 nam pove, v kolikšni meri je pomoč nevezana (*ibid.*).

3. Uskladitev (*Harmonisation*)

Prvi dokument, ki je posvetil več pozornosti temu načelu, je bila Rimska deklaracija o usklajevanju. Pri Pariški deklaraciji gre pri načelu uskladitev za bolj usklajeno, transparentno in kolektivno učinkovito delovanje donatoric. Donatorice naj bi postavile skupne dogovore in poenostavile postopke. Pri tem bi delovale skupaj in zmanjšale aktivnosti, ki se podvajajo. Prav tako bi podpirale skupna usposabljanja za izmenjavo izkušenj. Poleg tega bi se izogibale preveliki razpršenosti pomoči in upoštevale načelo komplementarnosti in delitve dela. Države partnerice pa bodo podale mnenje o primerjalnih prednostih donatoric in sodelovale pri določanju vodilnih donatoric na ravni države in sektorski porazdelitvi pomoči (OECD 2003; OECD 2005).

Kazalnik številka 9, ki se nanaša na načelo uskladitve, nam pove, kolikšen je delež skupnih dogovorov ali postopkov oziroma delež programskega pristopa pri dodeljevanju pomoči. Naslednji kazalnik številka 10a podaja oceno o deležu skupnih misij dveh ali več donatoric. Namen tega kazalnika je zmanjšati število posameznih misij, ne pa tudi povečati število skupnih. Kazalnik 10b pa meri delež opravljenih analiz na ravni donatorice ali njenega posameznega sektorja itd, ki sta jih izvedli dve ali več donatoric skupaj (OECD 2011b).

4. Upravljanje za doseg rezultata (*Managing for results*)

Upravljanje za doseg rezultata po Pariški deklaraciji »... pomeni upravljanje in izvajanje pomoči na način, ki se osredotoča na zelene rezultate in uporablja informacije za izboljšanje sprejemanja odločitev.« (OECD 2005). Države partnerice se obvezujejo okrepiti povezave med nacionalnimi razvojnimi strategijami in letnimi ter večletnimi procesi sprejemanja proračunov. Poleg tega si prizadevajo oblikovati poročila, usmerjena k rezultatom, ki bi nadzirala napredek ključnih dimenzij nacionalnih strategij. (*ibid.*).

Kazalnik številka 11, ki se nanaša na načelo upravljanja za doseg rezultata, nam pove, v kolikšni meri obstaja v državi prejemnici okvir za doseganje rezultata. Gre za to, da država partnerica spremlja in vrednoti napredek s pomočjo statističnih podatkov ter dovoli dostop do informacij, pri čemer lahko meri učinke in dosežene cilje nacionalnih strategij. Za oceno tega kazalnika so pomembni trije kriteriji, in sicer:

- kakovost razvojnih informacij – kadar ima država pravočasne, relevantne in obširne podatke, ki jih podaja vodilna statistična institucija,
- dostop deležnikov do informacij, kot so razvojne strategije, proračun in drugi podatki ter
- usklajeno spremljanje in vrednotenje rezultata na ravni države (OECD 2011b).

5. Skupna odgovornost (*Mutual accountability*)

Skupna odgovornost po Pariški deklaraciji pomeni, da so za razvojne rezultate odgovorne tako države partnerice kot donatorice. Prav tako naj bi vse države povečale stopnjo odgovornosti in transparentnosti pri uporabi razvojnih virov, kar bi posledično okrepilo javno podporo notranjim politikam in razvojnemu sodelovanju na splošno. Pri tem si donatorice prizadevajo zagotoviti pravočasne in pregledne informacije o tokovih pomoči, partnerice pa okrepiti vlogo parlamentov glede nacionalnih razvojnih strategij in vključevati širši krog razvojnih partnerjev pri vrednotenju napredka uresničitve teh strategij (OECD 2005).

Kazalnik številka 12 meri število držav partneric, ki si prizadevajo za skupne ocene napredka glede uresničitve obvez za učinkovitost razvojne pomoči, vključno s tistimi iz Pariške deklaracije (OECD 2011b).

3.3 Dopolnitev načel v okviru EU

V tem poglavju bom predstavila nekatera načela, sprejeta na EU ravni. Za potrebe analize smiselnosti usmerjanja razvojne pomoči v države Južne Amerike, bom podrobneje analizirala načelo komplementarnosti in delitve dela.

3.3.1 Pomembni dokumenti v okviru EU

Načela mednarodnega razvojnega sodelovanja so dobila pravno podlago v Pogodbi o Evropski uniji¹⁹ iz leta 1992, kjer je v členu C zapisano, da mora EU zagotoviti konsistentnost aktivnosti na področju zunanjih odnosov, varnosti in gospodarskih ter razvojnih politik. Za zagotavljanje konsistentnosti pa sta zadolžena Svet in Evropska komisija. Istega leta so bila v Pogodbi o Evropski skupnosti izpostavljena tri pomembna načela, t.i. 3C (*Coordination, Complementarity, Coherence*), v členu 130u komplementarnost razvojnih politik držav članic in EU ter skladnost z zavezami, ki so jih države članice že sprejele v okviru OZN in drugih mednarodnih organizacij, v členu 130v skladnost politik EU z razvojno politiko ter v členu 130x medsebojna koordinacija politik razvojnega sodelovanja in posvetovanje glede ostalih razvojnih programov v okviru mednarodnih organizacij in konferenc.

Enaka načela so zapisana v Pogodbi iz Amsterdama (*Treaty of Amsterdam*)²⁰, in sicer v 177., 178. in 180. členu. V Pogodbi iz Nice (*Treaty of Nice*)²¹ je omenjenim členom dodano poglavje št. XXI z naslovom Gospodarsko, finančno in tehnično sodelovanje s tretjimi državami. V členu 181a je določeno, da mora EU izvajati gospodarske, finančne

¹⁹ Pogodba o Evropski uniji (*Treaty on the European Union*), podpisana v Maastrichtu dne 7. 2. 1992, v veljavi od dne 1. 11. 1993, objavljena v Uradnem listu EU, O.J. C 191, dne 29. 7. 1992.

²⁰ Pogodba iz Amsterdama (*Treaty of Amsterdam*), podpisana v Amsterdamu dne 2. 10. 1997, v veljavi od dne 1. 5. 1999, objavljena v Uradnem listu EU, O.J. C 340, dne 10. 11. 1997.

²¹ Pogodba iz Nice (*Treaty of Nice*), podpisana v Nici dne 26. 2. 2001, v veljavi od dne 1. 2. 2003, objavljena v Uradnem listu EU, O.J. C 80, dne 10. 3. 2001.

in tehnične ukrepe s tretjimi državami ter da morajo biti ti ukrepi komplementarni s tistimi ukrepi, ki jih izvajajo države članice in v skladu z razvojno politiko EU. Podobno so načela povzeta v Lizbonski pogodbi (*Lisbon Treaty*)²² v 208. in 210. členu.

Največjo pozornost pa načelom namenja Evropsko soglasje o razvoju iz leta 2005 (*The European Consensus on Development*)²³. V prvem delu o viziji razvoja se nahajajo splošna načela, kot so: lastništvo in partnerstvo, poglobljen politični dialog, udeležba civilne družbe, enakost spolov ter odziv na probleme šibkih držav. V celoti pa dokument izpostavlja že omenjena tri načela: komplementarnost, koordinacija in skladnost politik. Že v 2. členu je zapisano, da mora biti razvojna politika EU komplementarna razvojnim politikam držav članic. Dalje je v 3. členu omenjena koordinacija pomoči za izboljšanje učinkovitosti pomoči. Celotno poglavje 5.3 je namenjeno komplementarnosti in koordinaciji. V 30. členu je zapisano, da bodo države članice in EU izboljšale koordinacijo in komplementarnost, za zagotovitev slednje pa bodo sledile potrebe partnerskih držav na državni in regionalni ravni. EU bo prav tako izboljšala koordinacijo, usklajevanje in prilagajanje, pri čemer gre za prekrivanje načel iz Pariške deklaracije. Dalje je v 31. členu zapisano, da bo EU zagotavljala boljšo koordinacijo in komplementarnost v skupnih večletnih programih, s skupnimi mehanizmi uresničevanja pomoči in misijami ter skupnim sofinanciranjem. Prav tako si bo prizadevala izvajati te aktivnosti v sodelovanju s partnerskimi državami, drugimi dvostranskimi partnerji in večstranskimi deležniki, kot so OZN in finančne institucije, z namenom preprečevanja podvajanja pomoči (34. člen). V 9. členu se EU zavezuje k spodbujanju skladnosti politik, pri čemer bodo razvojni cilji v središču vseh politik. Skladnosti je posvečeno celotno šesto poglavje. Zapisano je, da si bo EU prizadevala dati prednost skladnosti politik za razvoj na več področjih, pri čemer je pomembno, da so druga področja v podporo razvojnemu sodelovanju in doseganju Razvojnih ciljev tisočletja. Za doseg te zaveze pa si je EU zadala, da bo okrepila postopke, instrumente in mehanizme ter zagotovila dodatna sredstva in medsebojno delila dobre prakse. V 49. členu je opredeljena vloga Evropske komisije, ki naj bi s podporo držav članic

²² Lizbonska pogodba (*Lisbon Treaty*), podpisana v Lizboni dne 13. 12. 2007, v veljavi od dne 1. 12. 2009, objavljena v Uradnem listu EU, O.J. C 306, dne 17. 12. 2007.

²³ Evropsko soglasje o razvoju (*The European Consensus*), sprejeto dne 20. 12. 2005, objavljeno v Uradnem listu EU, O.J. C 46/01, dne 24. 2. 2006.

zagotavljala skladnost politik na področjih, kjer imajo politike EU velik učinek: trgovina, kmetijstvo, ribištvo in migracijska politika (*ibid.*)

V Evropskem soglasju o razvoju pa je prisotno tudi načelo povečanja razvojne pomoči. Soglasje v 23. členu predvideva povišanje deleža za razvojno pomoč na 0,56 % BND do leta 2010 ter na 0,7 % BND do leta 2015 za prvih 15 držav članic EU. Za vse države, ki so se EU pridružile po letu 2004, pa naj bi šlo za povišanje razvojne pomoči na 0,17 % BND do leta 2010 in 0,33 % BND do leta 2015. Polovica pomoči naj bi bila namenjena afriškim državam (*ibid.*)

V letu 2007 je Evropska komisija (v nadaljevanju EK) izdala sporočilo Svetu in Evropskemu parlamentu *Code of Conduct on Complementarity and the Division of Labour in Development Policy*²⁴ (EU 2007) za izboljšanje delitve dela med državami donatoricami EU in državami prejemnicami. Dokument se osredotoča na komplementarnost, ki za EK pomeni optimalno delitev dela med različnimi deležniki z namenom zagotovitve optimalne uporabe človeških in finančnih virov. Dokument sestavlja 11 načel komplementarnosti, ki naj bi zmanjšala nepotrebna administrativna dela in pripomogla k porazdelitvi večje količine pomoči na hitrejši in boljši način (*ibid.*)

3.3.2 Načela

1. Koordinacija (*Co-ordination*)

Koordinacija je aktivnost dveh ali več razvojnih partnerjev, ki imajo namen mobilizirati razvojna sredstva ali uskladiti svoje politike, programe, postopke in prakso z namenom maksimizirati razvojno učinkovitost. Koordinacija lahko poteka na mednarodni, regionalni, nacionalni, podnacionalni in sektorski ravni. Poleg te razvrstitve, lahko koordinacijo ločimo po vsebini in po intenzivnosti. Pri prvi ločimo politike, postopke ali prakso, pri drugi pa posvetovanja in sodelovanje. Koordinacija je pomembno načelo učinkovitosti mednarodnega razvojnega sodelovanja, saj bi v nasprotnem primeru lahko

²⁴ Sporočilo *EU Code of Conduct on Complementarity and the Division of Labour in Development Policy*, namenjeno Svetu in Evropskemu parlamentu, sprejeto dne 15. maja 2007 s strani Evropske komisije (EK 2007).

prišlo do večjega uveljavljanja lastnih interesov držav donatoric, kopičenja pomoči v enih in pomanjkanje pomoči v drugih državah, nekonsistentnost v pristopih itd. (Three-Cs.net 2013).

2. Skladnost politik za razvoj (*Coherence*)

Pri skladnosti gre za izogibanje negativnim učinkom politik, ki so v nasprotju s cilji ali rezultati druge politike (Three-Cs.net 2013). O skladnosti politik lahko govorimo takrat, ko različne skupnosti funkcionirajo na način, ki prinaša boljša orodja in produkte za vse vpletene. Gre za iskanje sinergij in zapolnjevanje praznine med različnimi političnimi področji z namenom doseganja skupnih ciljev. Skladnost politik je lahko uresničena na različnih ravneh: znotraj mednarodnega razvojnega sodelovanja, znotraj države (skladnost notranjih razvojnih in drugih politik), med donatoricami ter na ravni partnerskih držav (OECD 2012, 3).

3. Komplementarnost in delitev dela (*Complementarity*)

Načelo komplementarnost naj bi zagotovilo komplementarnost oz. dopolnjevanje politik Evropske Skupnosti s politikami držav članic. Po tem načelu velja, da sta za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja enako pristojni Skupnost in države članice. Tako ima Skupnost posebno pristojnost, ne pa tudi ekskluzivno. Glede tega načela je pomembno vprašanje, kdo naj dopolnjuje čigave politike: ali naj bodo politike skupnosti komplementarne državam članicam ali obratno (Three-Cs.net 2013).

Po Muerlu (2007) obstajajo vsaj tri vrste komplementarnosti, ki jih lahko države izboljšajo na različne načine:

- komplementarnost znotraj države prejemnice je mogoče izboljšati z zmanjšanjem števila sektorjev, v okviru katerih deluje posamezna država donatorica, z zmanjšanjem števila držav donatoric v posameznem sektorju ter z upoštevanjem dogovorov vodilne donatorice glede sektorske politike,
- komplementarnost med državami prejemnicami je mogoče doseči z enakomerno porazdelitvijo pomoči med države prejemnice, saj je se v praksi dogaja, da nekaj

držav prejema veliko količino pomoči (*aid darlings*), druge pa premalo (*aid orphans*),

- komplementarnost med sektorji države prejemnice je mogoče izboljšati na podlagi primerjalnih prednosti posamezne države donatorice (Muerle 2007: 2–40).

Kot že omenjeno, je z namenom izboljšanja izvajanja politik razvojnega sodelovanja EU, Evropska komisija sprejela akt *EU Code of conduct on Division of Labour in Development Policy* (EK 2007). V dokumentu so zapisana načela, ki spodbujajo države članice in EU h komplementarnosti in delitvi dela v državah prejemnicah. Ta načela so:

- glede pomembnih sektorjev, omejiti število ključnih sektorjev na največ dva, kjer ima država donatorica primerjalne prednosti in se s tem ostale države, tako donatorice kot prejemnice strinjajo,
- glede manj pomembnih sektorjev, preusmeriti sredstva v druge aktivnosti v državi oz. sprejeti določene obveznosti od vodilne donatorice,
- znotraj vsakega sektorja spodbujati ustanovitev dogovora o vodilni donatorici, ki bo usklajevala aktivnosti med donatoricami, vendar pod pogojem, da bodo transakcijski stroški znižani,
- spodbujati ustanovitev delegiranega sodelovanja, kjer bo imela država donatorica pooblastila delovanja v imenu drugih donatoric, vendar v dogovoru z državo prejemnico,
- zagotoviti zadostno podporo strateškim sektorjem, kjer bi bila vsaj ena donatorica vključena v aktivnosti povezane z zmanjševanjem revščine, v vsakem od teh sektorjev pa bi bilo od 3 do največ 5 donatoric,
- uporabiti načelo delitve dela v državi partnerici na regionalni ravni v sodelovanju z regionalnimi institucijami,
- določiti omejeno število prioriternih držav za vsako državo donatorico znotraj dogovorov v EU,
- zagotoviti zadostno pomoč državam, ki ne prejmejo veliko pomoči, a so tega potrebne,
- analizirati in poglobiti evalvacije primerjalnih prednosti držav donatoric z namenom večje specializacije in

- prenesti komplementarnost na drugo raven, kot je npr. vertikalna komplementarnost (sinergije med podobnimi aktivnostmi na nacionalni, regionalni in mednarodni ravni) in poglobiti reforme v sistemu podeljevanja pomoči (*ibid.*).

V pričujočem poglavju so opisana glavna načela, ki so bila sprejeta na treh ravneh in ki bodo v naslednjih poglavjih služila kot osnova pri analizi učinkovitosti pomoči posameznih donatoric.

4 URADNA RAZVOJNA POMOČ DRŽAVAM JUŽNE AMERIKE

V tem poglavju bom ocenila, kako se obnašajo donatorice pri usmerjanju razvojne pomoči v države Južne Amerike. V prvem delu bom preverila, kolikšen je obseg uradne razvojne pomoči večjih držav donatoric. Več pozornosti bom posvetila analizi Evropske komisije in njenemu sistemu dodeljevanja razvojne pomoči. Dalje bom analizirala količino pomoči po multilateralni poti ter količino pomoči, ki jo zagotavljajo Sloveniji primerljive države. V drugem delu pa bom na podlagi kazalnikov iz 3. poglavja analizirala ali donatorice dosledno upoštevajo načela učinkovitosti razvojne pomoči in kaj to pomeni za Slovenijo. Del analize bo temeljil na načelih Pariške deklaracije o učinkovitosti pomoči, del pa na načelu komplementarnosti in delitve dela.

4.1 Obseg pomoči za države Južne Amerike

DAC OECD je osrednje telo, ki spremlja in objavlja statistične informacije URP in drugih tokov pomoči z namenom zagotavljanja transparentnosti in učinkovitosti. Glavne kategorije iskanja podatkov po statistični bazi QWIDS so: države prejemnice, države in organizacije donatorice, leto, vrsta tokov (URP, drugi tokovi, zasebni tokovi), tip tokov (zaveze, izplačilo), sektor itd. (OECD 2014b). Na ta način je možno poiskati različne podatke o količini URP ali drugih tokovih za posamezno državo od določene prejemnice v določenem letu, poleg tega pa še ali je šlo za zavezo (*commitment*) ali za dejansko dodelitev pomoči (*disbursement*). V tem poglavju bodo podatki o URP donatoric izraženi v ameriških dolarjih (v nadaljevanju dolarji).

Po podatkih OZN (2013) je mogoče sklepati, da države Južne Amerike ne spadajo med gospodarsko najmanj razvite države. Zato tudi ni pričakovati visokega deleža prejete URP glede na svetovno merilo. Vendar pa so te države še vedno prejemnice pomoči, saj je DAC vseh dvanajst južnoameriških držav uvrstil v Seznam držav prejemnic pomoči²⁵. Kar tri se nahajajo med državami v dohodkovno spodnjem srednjem razredu,

²⁵ Seznam držav prejemnic pomoči (*DAC List of ODA Recipients*) se nahaja v Prilogi A. Seznam predstavlja države in ozemlja, ki so upravičene do prejemanja uradne razvojne pomoči. Seznam je sestavljen glede na BND na prebivalca za določeno leto, države pa so razdeljene v štiri razrede:

- najmanj razvite države (kot jih definira OZN),

v katerega so uvrščene države z med 1.006 do 3.975 dolarjev na prebivalca v letu 2010. To so Bolivija, Gvajana in Paragvaj, ostale so v dohodkovno zgornjem srednjem razredu s 3.976 do 12.275 dolarjev na prebivalca (*ibid.*). Po podatkih Svetovne banke (Svetovna banka 2012) pa dve državi spadata med najbolj zadolžene revne države na svetu - Bolivija in Gvajana.

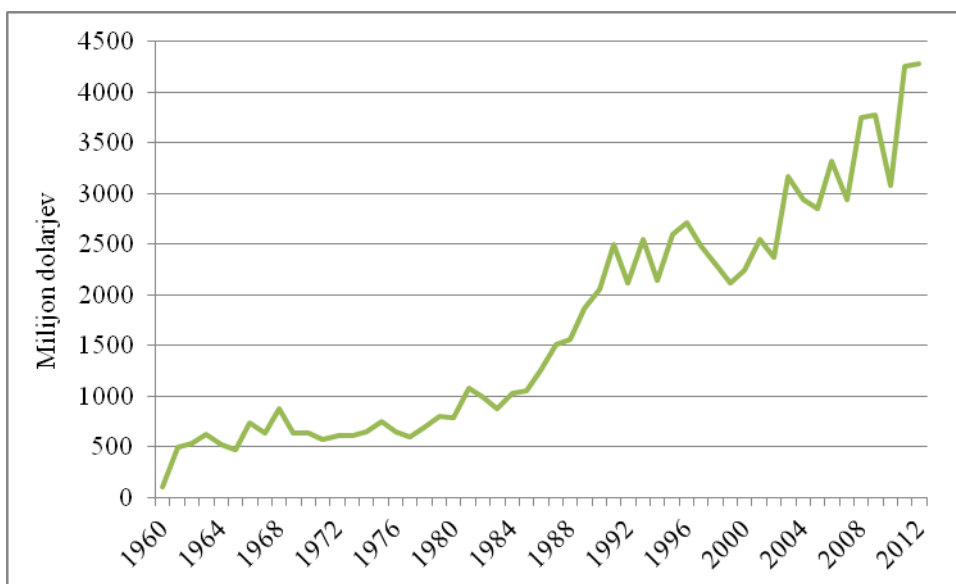
Ne glede na prejšnje navedbe pa lahko v zadnjih desetih letih zaznamo visoke deleže gospodarske rasti. Po podatkih Svetovne banke (2014) je povprečen delež za regijo znašal med 3 % in 6 %, pri čemer je izjema leto 2009 z negativno rastjo (-1,7 %). Vendar pa gospodarska rast v južnoameriških državah še vedno ni povzročila odprave razlik znotraj posamezne države. Temu priča podatek, da ima 20 % najbogatejših prebivalcev kar 57,1 % dohodkov, 20 % najrevnejših pa le 2,9 % bogastva (Morazán in drugi 2012, 10). Gre za regijo, kjer je bogastvo najbolj neenakomerno porazdeljeno glede na preostali svet (*ibid.*). Zato je razvojna pomoč še vedno potrebna, predvsem pa je nujno, da države donatorice sledijo načelom učinkovitosti pomoči in s tem krepijo sisteme razvoja držav prejemnic.

V skladu z zgornjimi ugotovitvami glede razvojnih zmožnosti južnoameriških držav pa se ujema tudi podatek OECD o deležu pomoči, ki ga prejmejo te države. V zadnjih desetih letih je ta znašal le okrog 3 %, medtem ko je za Afriko in Azijo znašal skupno tudi do 70 % celotne URP (OECD 2014b).

Spodnji graf 4.1 prikazuje gibanje količine URP za države Južne Amerike v zadnjih petdesetih letih. Kot je razvidno iz grafa, se je ta od leta 1960 do 1990 zelo povečala, vendar pa nekatere države donatorice do osemdesetih let prejšnjega stoletja niso poročale o višini URP. Od leta 1990 do 2010 se je višina URP gibala med 2 in 3,5 milijardami dolarjev, leta 2012 pa je znašala kar 4,3 milijarde dolarjev (OECD 2014b).

-
- druge države dohodkovno nižjega razreda (manj kot 1005 ameriških dolarjev na prebivalca),
 - dohodkovno spodnji srednji razred (1.006 do 3.975 ameriških dolarjev na prebivalca) in
 - dohodkovno srednji razred (3.976 do 12.275 ameriških dolarjev na prebivalca) (OECD 2013a).

Graf 4.1: Vrednost URP za države Južne Amerike v letih od 1960 do 2012 v milijon dolarjih

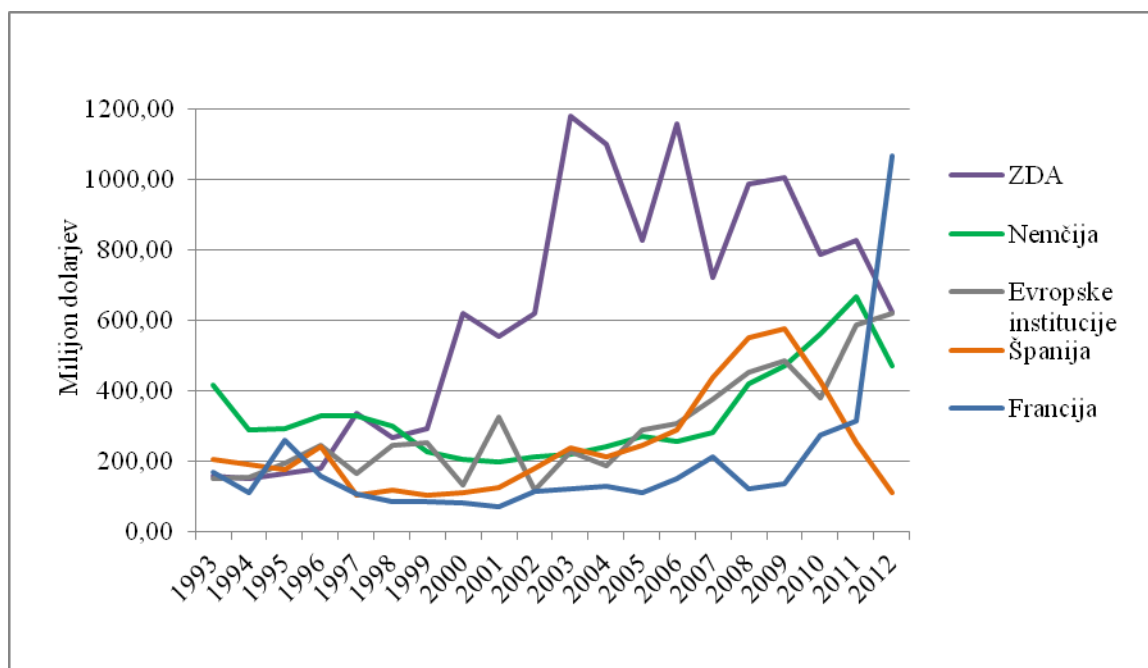
Vir: Povzeto po OECD (2014b).

4.1.1 Največje donatorice bilateralnega razvojnega sodelovanja

Glede na geografsko področje, ki ga raziskujem v nalogi, se bom osredotočila na evropske države, ki so prispevale največ URP za južnoameriške države ter ZDA, ki je že nekaj let vodilna donatorica v regiji. Skupni seštevku bilateralne pomoči je znašal v letu 2012 3,18 milijard dolarjev, leto poprej pa 3,19 milijard dolarjev, kar je največ do sedaj. Graf 4.2 prikazuje vrednost URP petih največjih donatoric, ki so v zadnjih dvajsetih letih (od 1993 do 2012) prispevale največ sredstev za države Južne Amerike. Kot že omenjeno, je med njimi v skupnem seštevku daleč največ prispevala ZDA, geografsko najbližja država donatorica temu kontinentu (OECD 2014b). Eden izmed motivov za velik obseg razvojnih sredstev tej regiji je bil v preteklosti prav gotovo strah pred komunizmom, pri čemer so ZDA podpirale nekatere vlade južnoameriških držav in s tem branile svoje gospodarske interese na tem kontinentu. V grafu je razvidno, da je URP začela rasti leta 1999, verjetno zaradi podpiranja določenih programov za izboljšanje varnostnih in gospodarskih razmer v posameznih državah (Beittel 2012). Od leta 2000 do leta 2003 se je raven URP 2-krat povečala, nato padla in se ponovno dvignila, leta 2010 pa začela padati (OECD 2014b). Razlog temu je ocena izboljšanja

splošnih pogojev za razvoj gospodarstva v nekaterih državah (boj proti drogam, regionalna varnost, izboljšanje odnosov med sosedami itd.) (Beittel 2012).

Graf 4.2: Velike donatorice URP za države Južne Amerike; gibanje razvojne pomoči v zadnjih dvajsetih letih (1993 – 2012)

Vir: Povzeto po OECD (2014b).

Druga donatorica po vrsti je Nemčija, čigar obseg URP se je od leta 2001 neprenehoma večal, šele v zadnjem letu (2012) je rahlo upadel. Podobno kot ZDA, je tudi Nemčija zaznala določene pozitivne premike glede gospodarskih in političnih razmer v nekaterih državah, na podlagi tega pa načrtala nove cilje v strategiji razvoja tako za regijo kot za posameznih pet držav: Bolivija, Brazilija, Ekvador, Kolumbija in Peru. Opredelila je tri ključna področja sodelovanja z državami Južne Amerike: sodelovanje z namenom soočenja z globalnimi izzivi, razvoj gospodarskih odnosov in spodbujanje investicij na obeh kontinentih ter izgradnja znanstveno-raziskovalnih, izobraževalnih in kulturnih vezi med državami (Federal Ministry for Economic Cooperation and Development 2013).

Evropska komisija se uvršča na tretje mesto in bo podrobneje opisana v naslednjem podpoglavju. Španija je četrta največja donatorica v regiji. Španija je svojim nekdanjim kolonijam namenjala tudi po petkrat več sredstev kot v zadnjem letu (2012) in je vrsto

let veljala za drugo ali tretjo največjo donatorico v regiji. Vendar pa se je njena URP zaradi gospodarske krize močno znižala, podobno kot nekaterim drugim državam v evroobmočju. Španska agencija za razvojno sodelovanje oz. *Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo* (AECID) ima izdelane strategije razvoja za štiri leta vnaprej, pri čemer razvršča države po prioriternih kategorijah v tri skupine. V prvi so štiri južnoameriške države, v drugi ena, v tretji štiri (AECID 2013).

Šesta država po količini pomoči za južnoameriške države je Francija (peta je Japonska, vendar je zaradi obsežnosti raziskave ne bom obravnavala). Kot kaže graf 4.2, je obseg pomoči od leta 2001 rasel, nato leta 2008 upadel, v zadnjem letu (2012) pa se je močno povečal. Gre za milijon evrov, trikratno vrednost glede na prejšnje leto (2011), vendar pa je po podrobnem pregledu to povečanje vplivalo samo na eno državo v regiji – Brazilijo. Francoska nacionalna agencija za razvoj (*Agence Française de Développement*) je za obdobje 2012 – 2014 sprejela regionalno strategijo za razvoj Latinske Amerike. Zastavila si je prioriteta vsebinska področja ter okrepila partnerstva z določenimi regionalnimi mednarodnimi organizacijami, s katerimi naj bi izvaja razvojno pomoč v regiji (Agence Française de Développement 2013).

Med večjimi donatoricami je tudi Nizozemska, ki je prav tako povezana z regijo preko nekdanje kolonije Surinam, ter nekatere druge članice EU: Belgija, Švedska, Velika Britanija in Italija. Poleg tega je nekaj večjih donatoric tudi izven EU, kot že rečeno Japonska, pa tudi Kanada, Norveška in Švica. Portugalska, ki ima močne kulturne in gospodarske vezi z Brazilijo, je v regijo namenila relativno malo sredstev (OECD 2014b).

4.1.2 Multilateralna pomoč

Kot je opaziti v grafu 4.1, se obseg URP za države povečuje, v grafu 4.2 pa je prikazano, da so vse države (razen Francije) v zadnjem letu (2012) znižale svoje izdatke za to regijo. Zato je potrebno pogledati ali se je delež URP, ki ga izvajajo mednarodne organizacije, povečal. Od leta 1960 je delež multilateralne pomoči rasel z občasnimi znižanji, nato pa je od leta 2007, ko so se zaključevali programi odpisa dolgov, neprenehoma rasel in v letu 2012 znašal kar 1,1 milijarde dolarjev, kar je najvišja

vrednost multilateralne pomoči za države Južne Amerike. Delež multilateralne pomoči je v zadnjih dvajsetih letih (od leta 1993 do 2012) znašal okrog 20 %, medtem ko je delež bilateralne 80 % (OECD 2014b).

Največ sredstev so v omenjenem obdobju prispevale Evropske institucije (več o tem sledi), na drugem mestu pa poseben sklad Medameriške razvojne banke²⁶. Medameriška razvojna banka (IDB) ali *Inter-American Development Bank* je bila ustanovljena z namenom zmanjševanja revščine in neenakosti na področju Latinske Amerike in Karibskega otočja. Poleg redne dejavnosti bank, je IDB ustanovila Sklad za posebne operacije (*Fund for Special Operations*), ki zagotavlja ugodna posojila najrevnejšim državam v regiji (Bolivija, Gvajana in Paragvaj) (Inter-American Development Bank 2013). Od leta 2006 je vrednost pomoči naraščala, v letu 2012 pa je ta znesek znašal kar 284,4 milijonov dolarjev za države Južne Amerike (OECD 2014b).

Naslednja po vrsti je IDA (*International Development Association*)²⁷, organizacija v okviru Svetovne banke, ki pa je nekoliko znižala vrednost ugodnih posojil in subvencij v zadnjem desetletju in v letu 2012 zagotovila 45 milijonov dolarjev. Na četrtem mestu je organizacija, ki se ukvarja z globalnimi okoljskimi izzivi - GEF (*Global Environment Facility*)²⁸ in je pričela z razvojnim sodelovanjem v regiji šele leta 2001, v letu 2012 pa prispevala 56,33 milijonov dolarjev. Dalje je *Global fund*²⁹, organizacija, ki se bori proti aidsu, tuberkulozi in malariji, v regiji pa je prisotna šele od leta 2003 in je v letu 2012 namenila 30,9 milijonov dolarjev. Sledijo nekatere organizacije, povezane s sistemom OZN³⁰: Program Združenih narodov za razvoj (UNDP), Sklad Združenih narodov za otroke (UNICEF), Program Združenih narodov za tehnično pomoč (UNTA), Sklad Združenih narodov za prebivalstvo (UNFPA) ter Skupni program Združenih narodov za boj proti aidsu (UNAIDS) (OECD 2014b).

²⁶ Več o Medameriški razvojni banki (IDB) na spletni strani organizacije (IDB 2013).

²⁷ Več o IDA (*International Development Association*) na spletni strani organizacije (Svetovna banka 2013).

²⁸ Več o GEF (*Global Environment Facility*) na spletni strani organizacije (GEF 2013).

²⁹ Več o *Global fund* na spletni strani organizacije (Global fund 2013).

³⁰ Več o skladih in programih OZN na spletni strani organizacije (OZN 2014).

Kot je navedeno zgoraj, je razmerje med multilateralno in bilateralno pomočjo 20:80 v prid slednji. Iz analiziranega je mogoče sklepati, da večji del pomoči prispevajo zelo močne donatorice v obliki bilateralne pomoči, medtem ko je multilateralne pomoči relativno malo. Tudi glede na dejstvo, da se med največjimi donatoricami pojavljajo ZDA, Nemčija, Španija in Francija, torej države, ki so zgodovinsko ali geografsko izjemno povezane z regijo, napeljuje na ugotovitev, da za »manjše« donatorice, kot je Slovenija, v bilateralni pomoči južnoameriškim državam, ni prostora. Slednjo trditev bom preverila s pomočjo analize učinkovitosti URP večjih donatoric in Slovenije, in sicer na podlagi že prej omenjenih načel učinkovitosti pomoči.

4.1.3 Obseg razvojnega sodelovanja Evropske komisije

Evropska komisija je kot donatorica po merilih OECD razvrščena v multilateralno pomoč. Vendar pa ugotavljam, da se obnaša veliko bolj kot bilateralni akter, vsaj glede na sporazume, ki jih sklepa z drugimi državami, glede na članstvo v DAC ter glede na svoje delovanje na terenu. Zaradi navedenega bom za namene te naloge Evropsko komisijo predstavila kot bilateralnega donatorja. V tem podpoglavju bo njeno delovanje podrobneje opisano iz dveh razlogov:

- a) ker je Republika Slovenija kot članica EU zavezana prispevku v skupni evropski proračun, iz katerega EK usmerja sredstva za razvojno pomoč,
- b) ker ima Evropska komisija relativno dobro razdelan sistem dodeljevanja razvojne pomoči.

Vzpostavitev odnosov med EK in državami Južne Amerike³¹

Na osnovi dolgoletnih bilateralnih odnosov med evropskimi in južnoameriški državami, so se v 60-ih letih 20. stoletja vzpostavile vezi med EU in Južno Ameriko. Ta odnos se je krepil do te mere, da je EU postala vodilna donatorica v regiji, druga tuja vlagateljica in druga najpomembnejša trgovska partnerica (EK 2008a, 6). V zadnjih 30-ih letih so se politične in gospodarske vezi med regijama postopoma okrepile. EU-

³¹ Opis vzpostavitve odnosov se nanaša na celotno regijo Latinske Amerike, kamor poleg južnoameriških držav spadajo še Gvatemala, Honduras, Kostarika, Mehika, Nikaragva, Panama in Salvador. Dve južnoameriški državi ne spadata v to regijo, temveč v regijo AKP (Afrika, Karibsko otočje in Pacifik): Gvajana in Surinam.

LAC³² strateško partnerstvo, ki se je začelo s prvim političnim Vrhom v Riu leta 1999, odraža približevanje interesov in vrednot ter željo obeh kontinentov po nadaljnjem utrjevanju odnosov (EK 2008b).

Kot že omenjeno, je bil prvi Vrh EU-LAC v Riu de Janeiru leta 1999 (EK 2008b). Cilj srečanja je bila vzpostavitev strateškega partnerstva med regijama ter krepitev političnih, gospodarskih in kulturnih vezi. Takih srečanj je bilo v naslednjih letih še šest. Leta 2002 v Madridu, leta 2004 v Guadalajari, leta 2006 na Dunaju, ko je bil ustanovljen tudi *EuroLat*, evropsko-latinskoameriška parlamentarna skupščina z namenom podpiranja in spodbujanja strateškega partnerstva. Dalje leta 2008 v Limi, kjer je nastala Deklaracija iz Lime, nato leta 2010 ponovno v Madridu, ko je bila ustanovljena *EU-LAC Foundation* z namenom krepitev partnerstva med regijama, pri katerem naj bi bila vloga civilne družbe ključna. Poleg tega je bil ustanovljen finančni instrument *Latin America Investment Facility* z namenom mobilizirati dodatna finančna sredstva za države LAC (povzeto po EK 2008a in EK 2008b).

Nazadnje pa je Vrh potekal januarja 2013 v Santiagu, in sicer pod novim imenom CELAC-EU³³. Na srečanju so predstavniki držav oblikovali akcijski načrt za obdobje od leta 2013 do 2015, v katerem so določili instrumente in aktivnosti, ki bi lahko ob ustrezni izvedbi privedli do konkretnih rezultatov na področju znanosti, trajnostnega razvoja, regionalne integracije, migracij, družbene vključenosti, boja proti drogami, enakosti spolov in investicij (Evropski Svet 2013).

Leta 2005 je Evropska komisija sprejela Sporočilo Svetu in Evropskemu parlamentu o tesnejšem partnerstvu med EU in Latinsko Ameriko »*Stronger partnership between EU and Latin America*«³⁴ (EK 2005). V tem političnem dokumentu je bila opredeljena potreba po skupnem delovanju obeh kontinentov ob soočanju z novimi globalnimi izzivi. Glavni cilj Sporočila je spodbujanje regionalne integracije ter pogajanj glede

³² Pod kratico LAC spadajo države Latinske Amerike in Karibskega otočja.

³³ CELAC (*Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños*) je skupnost 33 držav Latinske Amerike in Karibskega otočja, ki je nastala leta 2011 na podlagi Deklaracije iz Caracasa, podpisana 3. 12. 2011 (EU 2013).

³⁴ Sporočilo *Stronger partnership between EU and Latin America*, namenjeno Svetu in Evropskemu parlamentu, sprejeto dne 8. decembra 2005 s strani Evropske komisije (EK 2005).

pridružitvenih sporazumov z regijami ter usmerjanje razvojnega sodelovanja k zmanjšanju revščine in družbene neenakosti (*ibid.*).

Leta 2009 je ob spremenjenih razmerah zaradi gospodarske krize nastal nov dokument s strani Evropske Komisije. Gre za Sporočilo EK »*EU-Latin America: Global Players in Partnership*«³⁵ (EK 2009), kjer so definirane nove politike za krepitev partnerstva. Sporočilo se osredotoča na izzive obeh kontinentov, kot recimo krepitev dialoga med kontinentoma ter soočanje s trenutnimi globalnimi izzivi (finančna kriza, podnebne spremembe, migracije) (*ibid.*).

Tabela 4.1: Kronologija odnosov EU in Južne Amerike na področju razvojnega sodelovanja

1974	Konferenca na vsaki dve leti med Evropskim parlamentom in Parlatinom (Parlament Latinske Amerike)
1976	Začetek sodelovanja med EK in Latinsko Ameriko
1980	Okvirni dogovor o sodelovanju med EGS in Brazilijo
1983	Podpis prvega Dogovora o sodelovanju med EGS in Andskim paktom (Bolivija, Ekvador, Kolumbija, Peru in Venezuela)
1986	Ustanovitev Rio skupine, ki je služila kot politični forum in še danes vključuje vse latinsko-ameriške države ter države Karibskega otočja
1990	Deklaracija iz Rima, začetek političnega dialoga med EGS in Rio skupino
1994	Deklaracija o partnerstvu, ministrsko srečanje med EU in Rio skupino v Sao Paulu
1999	Skupna izjava EU o novem partnerstvu med EU in Latinsko Ameriko ob začetku 21. stoletja, COM (2000) 105
1999	Prvi Vrh EU-LAC v Riu de Janeiru, ustanovitev strateškega partnerstva med EU, Latinsko Ameriko in Karibskim otočjem
2001	Ustanovitev EuropeAid urada v okviru EK
2002	Drugi Vrh EU-LAC v Madridu
2002	Podpis Dogovora o pridružitvi med EU in Čilom
2003	Podpis Dogovora o političnem dialogu in sodelovanju med EU in Andsko skupnostjo
2004	Tretji vrh EU-LAC v Guadalajari, Mehika
2005	Skupna izjava EU o obnovi partnerstva med EU in LAC, zastavljena je nova strategija o izboljšavi odnosov med regijama
2006	Četrty Vrh EU-LAC na Dunaju
2007	Začetek pogajanj o Dogovoru o pridružitvi med EU in Andsko skupnostjo
2007	Začetek strateškega partnerstva z Brazilijo
2008	Prva ministrska konferenca o okolju v Bruslju

³⁵ Sporočilo *EU-Latin America: Global Players in Partnership*, namenjeno Svetu in Evropskemu parlamentu, sprejeto dne 30. septembra 2009 s strani Evropske komisije (EK 2009).

2008	Deklaracija iz Lime, peti Vrh EU-LAC v Limi
2010	Šesti Vrh EU-LAC v Madridu
2013	Vrh CELAC-EU v Santiagu

Vir: Povzeto po EK (2008a in 2013b).

Prioritete in programi razvojnega sodelovanja med EK in Južno Ameriko

Cilji in prioritete sodelovanja med EU in Južno Ameriko so bili v preteklosti različni, danes pa Evropska Komisija poleg izkoreninjenja revščine postavlja v središče družbeno povezanost (*social cohesion*). Ta naj bi pripomogla k zmanjšanju neenakosti vseh vrst. EK daje velik poudarek tudi na regionalno in gospodarsko integracijo po lastnem vzoru, ki naj bi predstavljala korak naprej k stabilnosti in lažjemu vključevanju v svetovno gospodarstvo. Naslednje prioriteto področje je uveljavljanje dobrega upravljanja ter spodbujanje demokracije in človekovih pravic. Dalje EK poudarja pomen izobraževanja, pri čemer si prizadeva izboljšati osnovnošolsko in poklicno izobraževanje ter ustanovitev skupnega latinskoameriškega višješolskega sistema. Med prioritete cilje EK spada tudi trajnostni razvoj in varstvo okolja (EK 2008a, 8–9).

Odnosi, ki potekajo med obema kontinentoma so vzpostavljeni na različnih ravneh:

- med EU in celotno regijo,
- med EU in posameznimi skupnostmi: Mercosur³⁶ in Andska skupnost³⁷ ter
- med EU in posameznimi državami Južne Amerike (EK 2008a, 6).

Za doseganje ciljev in izvedbo programov razvojnega sodelovanja se EK poslužuje dveh finančnih instrumentov in petih tematskih programov. Prvi instrument je *European Instrument for Democracy & Human Rights* (EIDHR), ki zagotavlja podporo na področju demokracije in človekovih pravic, drugi pa *Instrument for Stability* (IFS), ki se ukvarja z razvojnimi izzivi in globalno varnostjo. Tretji, najpomembnejši finančni

³⁶ MERCOSUR (*Mercado Común del Sur*) je gospodarsko in politično združenje petih držav Južne Amerike, ki je bilo ustanovljeno leta 1991 z namenom vzpostavitve proste trgovine. Trenutne članice so: Argentina, Brazilija, Paragvaj, Urugvaj in Venezuela (Mercosur 2013).

³⁷ Andska skupnost (*Comunidad Andina*) je skupnost štirih držav Južne Amerike, ki je nastala leta 1969 pod imenom *Andean Pact* z namenom doseganja hitrejšega razvoja. Polnopravne članice so Bolivija, Ekvador, Kolumbija in Peru (Andska skupnost 2013).

instrument razvojne pomoči za Južno Ameriko je *Development Co-operation Instrument* (DCI), sestavljen iz geografskega in tematskega programa. V obdobju 2007 – 2013 naj bi bilo v okviru DCI za celotno regijo namenjenih 2,69 milijard evrov in sicer za pet področij: investiranje v ljudi (zdravje, izobraževanje, enakost spolov itd.), trajnostno upravljanje z naravnimi viri, nedržavni akterji in lokalne oblasti, prehranska varnost ter migracije in azil (EK 2014).

V skladu z določili DCI je EK skupaj s posameznimi vladami ali institucijami regije Latinske Amerike sprejela 21 strateških dokumentov: 17 za države, 3 za subregionalne skupnosti (Mercosur, Andska skupnost in Srednja Amerika) ter 1 za celotno regijo Latinske Amerike (EK 2008b). Na podlagi slednjega dokumenta so bili pripravljene posebni regionalni programi sodelovanja med celotno regijo in EU na področju izobraževanja, informacijske tehnologije, družbene kohezije in razvoja podjetništva. Zanje je značilna centralistična koordinacija, medtem ko uresničevanje programov poteka po različnih razporejenih mrežah med regijama. Programi regionalnega sodelovanja med Latinsko Ameriko in EU so:

- ALFA: sodelovanje med visokošolskimi institucijami,
- ALBAN oz. Erasmus Mundus: štipendije,
- AL-INVEST: internacionalizacija podjetij,
- @LIS: integracija v informacijsko družbo,
- URB-AL: sodelovanje lokalnih oblasti,
- Euro-Solar: obnovljivi viri električne energije,
- EUROsociAL: družbena povezanost,
- LAIF: investicije v infrastrukturo, transport, zdravje,
- COPOLAD: boj proti drogam,
- EUroclIMA: boj proti podnebnim spremembam in
- RALCEA: center znanja v vodnem sektorju (EK 2008, 27–37).

V strateških dokumentih je za Mercosur med leti 2007 in 2013 predvidenih 50 milijonov evrov, in sicer za sodelovanje na treh področjih: krepitev institucij, dokončanje notranjega trga in dviganje družbene zavesti o Mercosur-ju. Za Andsko skupnost je med leti 2007 in 2013 prav tako rezerviranih 50 milijonov evrov, določena pa so naslednja področja sodelovanja: krepitev regionalne gospodarske integracije,

izboljšanje družbene in gospodarske povezanosti ter boj proti drogam. V okviru DCI ima Evropska komisija za vsako državo razdelane strateške načrte (*Country strategy paper*) za razvoj v letih 2007 do 2013 (EK 2012a; EK 2012c).

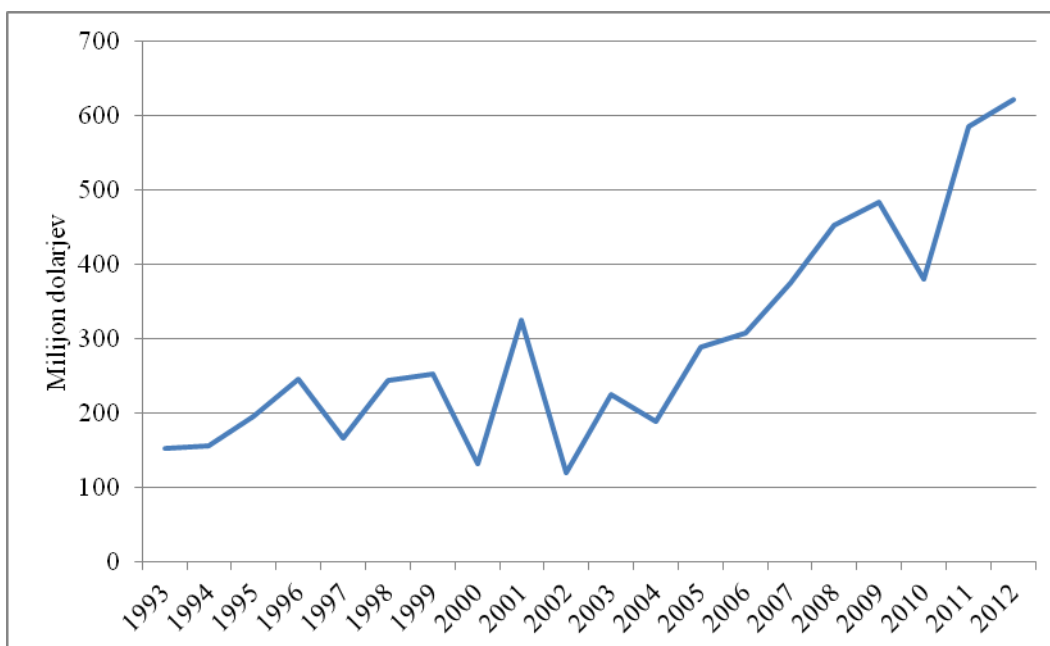
EU za mednarodno razvojno sodelovanje poleg rednih proračunskih sredstev namenja tudi posebna sredstva iz sklada, kamor države članice redno vplačujejo zneske. Gre za Evropski razvojni sklad (EDF), ki je namenjen državam Afrike, Karibskega otočja in Pacifika, vključuje pa tudi dve južnoameriški državi: Gvajano in Surinam. Za obe državi ima EK izdelan strateški načrt in letne načrte za obdobje 2008 – 2013 (EK 2012b). Dodatno pa finančni instrument *EU Food facility* med prioritete države uvršča Bolivijo (EK 2014).

Glede na zgornje ugotovitve, lahko sklepam, da ima Evropska komisija zelo kompleksen sistem razdeljevanja pomoči. Odnosi med regijo Južne Amerike ter EK so močno zaznamovani z gospodarskimi in kulturnimi vezmi, ki so se spletle pred več deset leti, poleg tega pa se zaradi močne politične volje uresničujejo številni dogovori iz srečanj med vodilnimi. To se kaže tudi v dobro razdelanih strategijah za razvoj, ne samo za posamezne južnoameriške države, temveč tudi za njihova gospodarska in politična združenja ter regije kot celote. Kot bom prikazala v naslednjem poglavju, pa Slovenija nima jasne vizije razvoja za južnoameriške države in se z večjimi donatoricami ne more primerjati.

Količina pomoči EU

Spodnji graf 4.3 prikazuje gibanje količine pomoči v zadnjih dvajsetih letih. Razvidno je, da se je pomoč od leta 2002 do leta 2012 povečala kar 6-krat. Kot je bilo omenjeno v prejšnjem poglavju, je ta pomoč načrtovana na podlagi strategij na treh ravneh (državna, subregionalna in regionalna).

Graf 4.3: Vrednost uradne razvojne pomoči Evropske komisije za države Južne Amerike med leti 1993 in 2012 v milijon dolarjih

Vir: Povzeto po OECD (2014b).

Napovedi Evropske komisije za obdobje 2014 do 2020 so nekoliko drugačne od dosedanje prakse. V naslednjih letih se bo URP zmanjšala za določene države, kjer gre za opazen napredek pri razvoju njihovih gospodarstev in ki se uvrščajo v zgornji srednji dohodkovni razred po DAC Seznamu držav prejemnic: Argentina, Brazilija, Čile, Ekvador, Kolumbija, Peru, Urugvaj in Venezuela. Glede na Večletni finančni načrt (*Multiannual Financial Framework 2014 – 2020*) te države ne bodo več prejemnice bilateralne pomoči v okviru instrumenta DCI, lahko pa bodo prejemale pomoč na podlagi drugih geografskih ali tematskih regionalnih programov ter v okviru novega instrumenta *Partnership Instrument* (EK 2011; EK 2013a, 99). Razvojna pomoč iz DCI pa bo še vedno usmerjena v šibkejše države v regiji, tj. v Bolivijo in Paragvaj (EK 2013a, 99).

4.1.4 Količina pomoči Sloveniji primerljivih držav

Poleg velikih donatoric bom preverila, koliko sredstev razvojne pomoči namenjajo v regijo Južne Amerike še države, ki so primerljive s Slovenijo. Gre za nove donatorice, ki so primerljive po višini URP ter po velikosti države: Češka, Slovaška in Madžarska.

V zadnjih desetih letih odkar te države poročajo o URP, je bil delež pomoči za južnoameriške države zelo nizek. Češka je namenila v letu 2012 le 0,49 milijonov dolarjev, kar je znašalo le 0,22 % razpoložljive bilaterale. Dalje je Slovaška namenila v letu 2012 le 0,12 milijona dolarjev bilaterale, več let pa sploh ni namenjala nobenih sredstev. Tudi Madžarska v nekaterih letih ni namenila sredstev južnoameriškim državam, enako v zadnjem (2012) letu ne. Vse tri države se v letu 2012 po količini pomoči južnoameriškim državam uvrščajo v drugo polovico ali v zadnjo tretjino lestvice: Češka 47. mesto, Slovaška 54. in Madžarska 56. mesto (OECD 2014b).

Glede na zelo nizko količino sredstev Sloveniji primerljivih držav lahko sklepamo, da države Južne Amerike zanje niso prioritete države za usmerjanje razvojne pomoči. Možni razlogi za to so lahko pomanjkanje zgodovinskih ali kulturnih vezi z južnoameriški državami, geografska oddaljenost, usmerjanje pomoči v najmanj razvite države ter zavedanje, da so v regiji številne močne donatorice, ki lahko učinkoviteje usmerjajo razvojno pomoč od njih samih. Slovenija bi se pri dodeljevanju pomoči lahko zgledovala po obnašanju primerljivih držav in svojo pomoč usmerjala drugam.

4.1.5 Nove donatorice oz. neuradna razvojna pomoč

Poleg članic DAC so na mednarodnem prizorišču že nekaj desetletij prisotne tudi druge države donatorice, ki so v literaturi označene kot nove donatorice. Razdeliti jih je mogoče v tri skupine, ki pa so med seboj lahko zelo različne (Smith in drugi 2010, 1):

- novonastale donatorice ali *emerging donors* so države z relativno novimi programi razvojnega sodelovanja, med katere štejemo tudi Slovenijo³⁸ in ostale nove članice EU ter Izrael, Rusijo in Turčijo. Večina držav v tej skupini upošteva DAC načela in metodologijo poročanja, svoje vire pa usmerja večinoma prek mednarodnih institucij,
- sodelovanje med državami na ravni Jug-Jug ali *South-South Cooperation*, kjer gre za države srednjega dohodkovnega razreda. Najbolj značilne donatorice te skupine so: Brazilija, Indija, Južnoafriška republika in Kitajska ter tudi Egipt,

³⁸ Slovenija je postala članica DAC OECD 3. decembra 2013 (OECD 2014c).

- Kolumbija in Tajska. Tudi Čile in Mehika, ki sta članici OECD, spadata v to skupino. Države znotraj te skupine imajo povsem drugačne pristope od članic DAC, pri čemer ne gre za zagotavljanje enostranske pomoči. Kot ugotavljata Walz in Ramachandran (2011, 14), gre za t.i. južni model zagotavljanja pomoči oz. *Southern Model*, pri čemer gre za vzajemno koristne medsebojne odnose. Ti odnosi niso vzpostavljeni vertikalno, temveč horizontalno – akterji na isti ravni zagotavljajo pomoč drug drugemu (Glennie v Walz in Ramachandran 2011, 14),
- arabske donatorice so Kuvajt, Savdska Arabija in Združeni arabski emirati, večino pomoči pa usmerjajo drugim arabskim državam (Walz in Ramachandran 2011, 12).

Višina sredstev držav, ki niso članice DAC, je po nekaterih ocenah v letu 2009 znašala med 11 in 41,7 milijardami dolarjev (Walz in Ramachandran 2011, 1). Ta znesek predstavlja med 8 in 31 odstotkov svetovne URP. Če upoštevamo najvišje ocene, lahko trdimo, da Kitajska, Brazilija in Savdska Arabija skupaj nudijo več URP, kot znaša polovica vrednosti URP DAC članic (*ibid.*). Vendar gre le za ocene, saj večina teh držav ne poroča o svoji URP zaradi več razlogov: neobstoj statističnih podatkov, izogibanje javnim objavam višine sredstev za razvojno pomoč ter izogibanje upoštevanja DAC načel in priporočil za poročanje (Smith in drugi 2010, 2).

Države Južne Amerike spadajo v model Jug-Jug, za katere je značilno medsebojno zagotavljanje pomoči. Razvojna pomoč Argentine, ki se izvaja projektno in s tehničnim sodelovanjem, je usmerjena v regijo Južne in Srednje Amerike ter v nekatere afriške države, zastopani sektorji pomoči pa so kmetijstvo, prehranska varnost, zdravje otrok in mater ter človekove pravice. Prav tako Čile nudi tehnično sodelovanje ter tudi podeljuje štipendije državam v regiji in afriškim državam, vsebinsko pa gre za regionalne integracije, modernizacijo in decentralizacijo držav, družbene storitve ter naravne vire (Walz in Ramachandran 2011, 15).

Brazilija kot najmočnejša donatorica v regiji zagotavlja državam partnericam predvsem tehnično pomoč. Z namenom uresničevanje teh programov so leta 1987 ustanovili posebno telo zunanjega ministrstva, imenovano ABC ali *Agência Brasileira de Cooperação*. Po nekaterih ocenah naj bi razvojna pomoč v zadnjih letih znašala vsaj

milijardo dolarjev letno. V letu 2010 je bilo 480 milijonov dolarjev namenjenih za tehnično sodelovanje, 300 milijonov dolarjev za mirovne misije, enako za prispevke za *World Food Programme*, ostalo pa za humanitarno pomoč in druge mednarodne institucije (Cabral in Weinstock 2010, 1). Večina pomoči je namenjena državam Južne Amerike, Haitiju, afriškim državam, Vzhodnemu Timorju ter drugim t.i. luzofonskim državam (Milani 2008, 45). Tehnično sodelovanje, kjer gre za prenos znanja, tehnologij in drugih veščin za spodbujanje razvoja, je usmerjeno v kmetijstvo, zdravje in izobraževanje (Cabral in Weinstock 2010, 2). Brazilija pa je poleg dvostranskega sodelovanja vključena v tristransko sodelovanje ali *Triangular Cooperation*, kjer gre za sodelovanje med tradicionalno donatorico s »severa«, novo donatorico z »juga« in državo prejemnico, prav tako z »juga«. Gre za programe tehničnega sodelovanja med brazilsko vlado in agencijami DAC članic ali OZN telesi, ki so namenjeni nekaterim afriškim državam in državam Latinske Amerike (Walz in Ramachandran 2011, 20; Sakaguchi 2012, 235–236).

Venezuela naj bi po nekaterih ocenah med leti 1999 in 2007 prispevala okrog 17,1 milijard USD, večinoma državam v južnoameriški regiji. Gre za aktivnosti, kot so odkup dolgov, odpis dolgov, prodaja nafte po nižji ceni, gotovinska pomoč, medicinska pomoč, financiranje projektov preko venezuelske državne banke, ustanovitev Banco del Sur, ustanovitev finančnih skladov za razvoj s Kitajsko in Iranom itd. Na splošno je Venezuela s temi programi dobila močan vpliv v celotni južnoameriški regiji. To je bila posledica zunanje politike predsednika Huga Chaveza, ki je ponujal razvojno pomoč skoraj brezpogojno (Corrales 2009, 98).

Države, ki so v tem podpoglavju opredeljene kot nove donatorice razvojne pomoči, se na mednarodnem prizorišču pojavljajo že dlje časa. To pomeni, da so poleg velikih donatoric in mednarodnih organizacij na južnoameriškem kontinentu prisotne tudi nove donatorice in poleg tradicionalnega usmerjanja razvojne pomoči tam potekajo tudi druge oblike razvojnega sodelovanja. To pa ob vsej količini razvojne pomoči še bolj otežuje vključevanje manjših donatoric v regijo.

Ugotovila sem, da je mednarodna skupnost močno prisotna v regiji ter da je kar nekaj velikih donatoric, ki prevladujejo po količini pomoči. Države, ki so primerljive s

Slovenijo, se iz regije umikajo ali tam niso več prisotne, razlogi za to pa so lahko različni. Prav tako so lahko različni tudi razlogi za vstop v regijo. V nadaljevanju bom ocenila ali je morebiti razlog za vključevanje Slovenije v razvojno sodelovanje južnoameriških držav moč iskati v nezadostni količini pomoči za posamezno državo prejemnico. Zato bom v nadaljevanju ocenila, koliko donatoric je prisotnih v posamezni državi prejemnici, ali je katera od prejemnic prikrajšana razvojne pomoči in ali bi to lahko pomenilo priložnost za Slovenijo.

4.1.6 Obseg URP za posamezne države Južne Amerike

Spodnja tabela 4.2 prikazuje koliko URP je bilo namenjene posamezni južnoameriški državi v določenem obdobju. V prvem stolpcu so države razporejene po količini prejete URP v treh letih od največje do najmanjše, predzadnji stolpec pa predstavlja mesto glede na BND na prebivalca³⁹ od največje vrednosti do najmanjše. V zadnjem stolpcu so podatki o številu donatoric v posamezni državi, ki bodo uporabni pri analizi učinkovitosti pomoči. Kot je razvidno, je največ sredstev v zadnjih treh letih (2010 - 2012) prejela Brazilija, ki je po višini BND na prebivalca na visokem 5. mestu. Na drugem mestu po količini prejete URP je Bolivija, ki je najrevnejša država na kontinentu in spada v dohodkovno spodnji srednji razred. V to kategorijo se uvrščata tudi Gvajana in Paragvaj, ki pa sta prejeli manj sredstev kot Čile, država z najvišjim BND na prebivalca v regiji. Za kakršno koli sklepanje o nesorazmernosti med potrebami držav in obsegom prejete razvojne pomoči, bi bilo potrebno poznati stopnjo neenakosti prebivalstva znotraj posameznih držav (npr. delež prebivalstva pod pragom revščine).

³⁹ Kazalnik BND na prebivalca sem izbrala zato, ker odraža splošno gospodarsko stanje države ter je najbolj ustrezen za primerjavo med posameznimi državami.

Tabela 4.2: Prikaz obsega pomoči v primerjavi z BND na prebivalca za posamezno južnoameriško državo za obdobje 2010 do 2012

Razporeditev glede na prejeto URP	Država	Leto 2010	Leto 2011	Leto 2012	Skupaj	Razporeditev glede na BND na prebivalca	Število donatoric od 2010 do 2012
1.	Brazilija	453,31	815,49	1.288,22	2.557,02	5.	43
2.	Bolivija	740,98	721,84	658,63	2.121,45	12.	42
3.	Kolumbija	901,08	1.017,66	185,70	2.104,44	7.	45
4.	Peru	-255,92	604,82	393,82	742,72	8.	43
5.	Čile	197,52	163,95	125,51	486,98	1.	40
6.	Ekvador	157,10	158,82	149,43	465,35	9.	43
7.	Gvajana	167,03	158,77	114,45	440,25	11.	31
8.	Argentina	121,12	86,96	178,92	387,00	4.	44
9.	Paragvaj	120,76	94,29	104,41	319,46	10.	35
10.	Surinam	104,52	90,55	39,60	234,67	6.	31
11.	Venezuela	52,74	44,87	48,13	145,74	3.	38
12.	Urugvaj	46,71	19,40	19,32	85,43	2.	37

Vir: Povzeto po OECD (2014b) in Svetovna banka (2014).

Iz tabele 4.2 je jasno razvidno, da je v posameznih državah prisotnih tudi 40 in več donatoric. Glede na to, da je poleg velikega števila donatoric v države namenjenih tudi ogromno sredstev, bi bilo povsem nesmiselno, da se število držav še povečuje. Nekaj prostora za manjše donatorice bi pogojno lahko bilo znotraj Gvajane in Surinama, kjer je število donatoric najmanjše in se količina pomoči z leti znižuje. Vendar pa brez vnaprejšnjega načrtovanja, prilagajanja potrebam teh držav in koordinacije z drugimi donatoricami vključevanje manjših donatoric ne bi bilo smiselno.

Kot sem ugotovila v danem poglavju, države Južne Amerike ne spadajo med najbolj revne države sveta in so v zadnjih letih beležile pozitivno gospodarsko rast. Kljub temu je obseg pomoči relativno velik, veliko pa je tudi akterjev, ki namenjajo razvojno pomoč v to regijo. Donatorice v regiji so zelo raznolike, med njimi pa so nekatere svetovne velesile kot ZDA, Nemčija in Francija. Večje donatorice imajo zelo dobro razdelane strategije, poleg tega pa so z regijo zgodovinsko in geografsko povezane. Vendar pa samo količina pomoči ni zadosten pogoj za gospodarski razvoj držav prejemnic. Pomoč mora biti usmerjena na učinkovit način, da je bolj predvidljiva,

transparentna in usklajena z drugimi donatoricami. V nadaljevanju bom analizirala učinkovitost razvojne pomoči južnoameriškim državam s strani večjih donatoric, in sicer glede na načela, ki sem jih predstavila v 3. poglavju. Sledila bo ocena v kolikšni meri gre za upoštevanje načel ter ali bi na tej podlagi lahko Slovenija imela kakšne možnosti za vključevanje v regijo.

4.2 Učinkovitost pomoči namenjene južnoameriškim državam

Glede na številne zaveze glede učinkovitosti pomoči, ki so jih donatorice sprejele na različnih ravneh, bi bilo pričakovati, da jih bodo deloma ali v celoti upoštevale. V tem poglavju bom ocenila, do kolikšne mere so večje donatorice izpolnile svoje zaveze glede učinkovitosti pomoči, ki jo namenjajo državam Južne Amerike. Pri tem si bom pomagala s kazalniki, ki sem jih definirala v 3. poglavju. V prvem delu bo predstavljena analiza načel Pariške deklaracije o učinkovitosti pomoči, v drugem pa načelo komplementarnosti in delitve dela.

4.2.1 Učinkovitost glede na načela Pariške deklaracije

V okviru OECD je bila glede načel o učinkovitosti pomoči na podlagi kazalnikov opravljena raziskava za posamezne države prejemnice in donatorice. Šlo je za pregled uresničevanja Pariške deklaracije, ki ga je OECD izvedel leta 2011 za namene četrtega Visokega foruma v Busanu. Gre za *Survey on Monitoring Paris Declaration* (OECD 2011č), kjer so podatke za napredek po kazalnikih vključno do leta 2010 posredovale tako države prejemnice kot donatorice in pa tudi OECD ter Svetovna banka. Za večino držav prejemnic je bila opravljena podrobna analiza do kolikšne mere je uspelo posamezni državi donatorici uresničiti cilje glede na kazalnike, ki izhajajo iz petih načel Pariške deklaracije o učinkovitosti pomoči (*ibid.*).

S pomočjo teh raziskav bom zaradi obsežnosti števila držav donatoric analizirala učinkovitost pomoči največjih donatoric v regiji (ki sem jih opisala v prejšnjem podpoglavju) ter Evropske komisije in nekaterih članic EU. Moja analiza bo nekoliko omejena, ker so s strani OECD za regijo Južne Amerike na razpolago le štiri opravljene raziskave. To so t.i. *Country chapters* za štiri države: Bolivija, Ekvador, Kolumbija in

Peru, za ostalih osem južnoameriških držav pa načela učinkovitosti pomoči niso bila podrobno raziskana (OECD 2011č).

Za potrebe analize učinkovitosti pomoči sem podrobneje pregledala kazalnike od številke 3 do 8⁴⁰, ki najbolj odražajo izvedbo držav donatoric, pri čemer gre za drugo načelo po Pariški deklaraciji, prilagajanje (OECD 2005). V spodnji tabeli 4.3 je predstavljen primer analize učinkovitosti pomoči za državo Bolivijo (v svojo analizo sem vključila vse štiri države, ki se nahajajo v Prilogi B). Za vsak kazalnik je določena tudi ciljna vrednost, ki naj bi jo posamezna država donatorica dosegla do leta 2010, za vsako prejemnico pa je določena drugačna ciljna vrednost. S pomočjo tabel iz raziskav za štiri države sem prišla do ugotovitev za vsak posamezen kazalnik.

Tabela 4.3: Delež izpolnjevanja ciljev na podlagi šestih kazalnikov za državo Bolivijo

Država donatorica	Kazalnik 3	Kazalnik 4	Kazalnik 5	Kazalnik 6	Kazalnik 7	Kazalnik 8
ZDA	56 %	0 %	84 %	0	1 %	18 %
Nemčija	87 %	100 %	21 %	4	4 %	100 %
Evropska komisija	72 %	100 %	38 %		65 %	
Španija	89 %	2 %	84 %	0	50 %	75 %
Francija	10 %	100 %	84 %	1	93 %	100 %
Nizozemska	46 %	16 %	74 %	0	52 %	100 %
Belgija	49 %	0 %	52 %	6	30 %	100 %
Danska	78 %	100 %	84 %	0	59 %	100 %
Italija	55 %	6 %	9 %	1	1 %	20 %
Švedska	46 %	100 %	84 %	0	83 %	100 %
Skupaj doseženo	86 %	53 %	36 %	36	42 %	72 %
Cilj za leto 2010	85 %	50 %	ni cilja	22	81 %	več kot 90 %

Vir: povzeto po OECD (2011č).

⁴⁰ Kazalniki so naslednji: Kazalnik številka 3 - do kolikšne mere so tokovi pomoči prilagojeni nacionalnim politikam države partnerice, kazalnik številka 4 - v kolikšni meri je tehnično sodelovanje donatoric prilagojeno ciljem in strategijam za razvoj zmožnosti držav partneric, kazalnik številka 5 - delež donatoric, ki se pri dodeljevanju sredstev vladnemu sektorju poslužujejo finančnega sistema donatorice, kazalnik številka 6 - število paralelnih teles, ki jih donatorice ustanovijo z namenom izvedbe projekta ali programa, kazalnik številka 7 - delež pomoči, ki je dodeljen v okviru načrtovanih letnih ali večletnih programih ter kazalnik številka 8 - v kolikšni meri je pomoč nevezana (OECD 2011b).

Na podlagi kazalnika številka 3, ki podaja oceno, do kolikšne mere so tokovi pomoči prilagojeni nacionalnim politikam države partnerice, je razvidno, da so ti relativno prilagojeni nacionalnim prioritetam ter da so bili cilji za leto 2010 izpolnjeni v vseh štirih državah. Najmanj prilagojeni tokovi pomoči so s strani Španije, Francije in Evropske komisije, vendar države donatorice dosegajo najboljše rezultate ravno znotraj kazalnika 3. Dalje v skladu s kazalnikom številka 4, ki nam pove, v kolikšni meri je tehnično sodelovanje držav donatoric prilagojeno ciljem in strategijam za razvoj zmožnosti držav partneric, je mogoče ugotoviti, da to ni popolnoma prilagojeno. Vendar pa so donatorice ponovno dosegle zastavljen cilj za leto 2010 v vseh štirih državah, ki je znašal le 50 %. Analiza je pokazala, da je tehnična pomoč Nemčije in Švedske popolnoma prilagojena državam partnericam, medtem ko Italije in Nizozemske sploh ni. Pri kazalniku številka 5 so se donatorice najslabše odrezale, saj so v povprečju dosegle med 6 % v Kolumbiji in 71 % v Peruju. To pomeni, da se pri dodeljevanju sredstev vladnemu sektorju niso posluževale finančnega sistema države donatorice, temveč so delovale mimo njega. Najslabše se je izkazala Nemčija z med 3 in 24 %, najboljše pa Švedska z med 50 in 84 % (OECD 2011č).

Naslednji kazalnik številka 6 prikazuje vsoto paralelnih teles, ki jih države donatorice ustanovijo z namenom izvedbe projekta ali programa. Teh je še vedno preveč, saj gre povprečno za 32 do 48 dodatnih teles v analiziranih državah. Največ teles ustanavljajo Španija, Belgija in Italija. Naslednji kazalnik številka 7 je izjemno pomemben z vidika predvidljivosti pomoči. Državam donatoricam do leta 2010 ni uspelo povečati deleža pomoči, ki bi bil načrtovan v večletnih programih pomoči. V Peruju so sicer dosegle zastavljen cilj za leto 2010, v Kolumbiji pa so prišle komaj do polovice cilja. Najbolj nesorazmerno je ta delež porazdeljen pri Nemčiji, ki je npr. za Peru in Kolumbijo namenila večino sredstev, medtem ko za Bolivijo in Ekvador skoraj nič. Podobno je ZDA uspela predvideti večino sredstev za Kolumbijo, za ostale tri države pa ne. Evropska komisija ima največji delež načrtovane pomoči za vse štiri države, vendar pa kljub temu načrtuje le polovico svoje pomoči, podobno kot Španija in Francija. Dalje nam kazalnik številka 8 prikazuje, v kolikšni meri je pomoč nevezana. Tudi v tem primeru cilji za leto 2010 niso bili uresničeni, ker je kar nekaj držav pogojevalo dodeljevanje pomoči. ZDA so dosegle le med 18 in 67 % nevezane pomoči, Italija med 2 in 20 %, Francija med 10 in 100 % ter Španija med 63 in 88 %. Vendar so med

donatoricami tudi izjeme, ki so razvojno pomoč nudile popolnoma brezpogojno: Nemčija, Belgija, Finska in Švedska (OECD 2011č).

Zgornje ugotovitve nam povejo, v kolikšni meri so donatorice upoštevale načela Pariške deklaracije. Bolj natančno, gre za analizo, kako dobro so se države donatorice prilagodile sistemom držav prejemnic. Kot je razvidno, jim do leta 2010 na splošno ni uspelo, razen nekaterim izjemam po posameznih kazalnikih.

Tako lahko zaključim, da prisotnost velike količine pomoči ter velikega števila donatoric še ne zagotavlja učinkovite razvojne pomoči, potrebno je tudi prilagajanje razvojnih praks in načrtov, potrebam in strategijam držav prejemnic. Poleg tega dodatno vključevanje manjših akterjev v že nasičenem prostoru ne bi pripomoglo k izboljšanju učinkovitosti pomoči.

V nadaljevanju bom preverila kako uspešne so bile države pri upoštevanju načela komplementarnosti in delitve dela, kjer bo analizirana stopnja usklajevanja pomoči med donatoricami.

4.2.2 Učinkovitost glede na načelo komplementarnosti in delitve dela

Pri dodeljevanju pomoči se nekatere aktivnosti držav donatoric velikokrat podvajajo. To vodi v velike administrativne izdatke in visoke transakcijske stroške, poleg tega pa pride do razpršitve političnega dialoga, zmanjšanja transparentnosti in povišanje možnosti za koruptivna dejanja znotraj države prejemnice. Upoštevanje načela komplementarnosti naj bi zagotovilo optimalno uporabo človeških in finančnih virov, pri čemer bi se vsaka donatorica osredotočila na razvojne aktivnosti, kjer ima primerjalne prednosti glede na ostale donatorice (EK 2007).

Kot navaja Muerle (2007: 2–40) v svoji raziskavi, lahko država donatorica komplementarnost uresničuje na treh ravneh: znotraj posamezne države prejemnice, med državami prejemnicami in med sektorji države prejemnice. V nadaljevanju bom analizirala uresničevanje načela komplementarnosti petih največjih donatoric, ki svojo pomoč namenjajo južnoameriškim državam. Podlaga za analizo bodo priporočila

Evropske komisije iz dokumenta *Code of Conduct on Complementarity and the Division of Labour in Development Policy* (EK 2007).

Omejitev števila donatoric v državi prejemnici

V zadnjih šestdesetih letih se je število držav donatoric, ki so prispevale k razvoju držav Južne Amerike in o tem tudi poročale v okviru OECD smernic, povečalo. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo teh le 23 oziroma jih je le toliko poročalo o usmerjenosti pomoči, v devetdesetih že 44, v zadnjem desetletju pa kar 56. Od tega je bilo 19 mednarodnih organizacij in 37 držav. Za primerjavo lahko navedemo, da je v sistemu poročanja OECD trenutno 83 donatoric, držav in mednarodnih organizacij, ki poročajo o usmerjenosti URP. Iz tega podatka lahko sklepamo, da jih več kot polovica namenja svojo pomoč državam Južne Amerike (OECD 2014b).

Kot je bilo ugotovljeno v prejšnjem podpoglavju, je največ donatoric prisotnih v Kolumbiji, ki je po količini pomoči na tretjem mestu. Več kot 40 donatoric izvaja razvojno sodelovanje v šestih južnoameriških državah, ki prejemajo največ pomoči. Najmanj donatoric je v Gvajani in Surinamu, vendar gre za kar 31 držav in mednarodnih organizacij (OECD 2014b).

Glede slednjih podatkov pa je potrebno ugotoviti ali se v katero od južnoameriških držav namenja premalo razvojne pomoči oz. ali spada katera od teh držav med *aid orphans*. Za uvrstitev določene države prejemnice med *aid orphans* ni pomembno le število donatoric, temveč tudi dostop do različnih oblik pomoči, vpliv na odločitve donatoric, dostop do inovativnih programov itd. Poleg tega ni enotne metodologije za uvrstitev držav med *aid orphans* (npr. višina prejete pomoči je enaka znesku BND na prebivalca ali pa glede na dejanske potrebe določene države prejemnice) (Utz 2010). Po pregledu dveh raziskav (Utz 2010; Davies in Klasen 2011) se podatki medsebojno izključujejo, ko npr. ena uvršča Bolivijo med *aid darlings*, druga pa med *aid orphans*, vendar pa južnoameriške države niso v središču teh analiz. Zato lahko trdimo, da med temi državami ni nobene, ki bi bila zelo prikrajšana za razvojno pomoč in v katero bi lahko Slovenija na podlagi kriterija *aid orphans* usmerila večino svoje pomoči.

Omejitev ključnih sektorjev na največ dva

Poleg zmanjšanja števila donatoric v državah prejemnicah gre pri načelu komplementarnosti za omejitev ključnih sektorjev na največ dva, kjer ima država donatorica primerjalne prednosti. V spodnji tabeli 4.4 je prikazano, v koliko različnih vsebinskih področij je posamezna donatorica usmerjala URP znotraj posamezne južnoameriške države. V prvem stolpcu je pet največjih donatoric, v drugem stolpcu pa južnoameriške države, ki so v letu 2011 prejele od posamezne donatorice največ sredstev (podatki za 2012 niso bili dostopni). Dalje je v tretjem stolpcu število vseh sektorjev, ki so bili zastopani s strani donatoric v posamezni državi prejemnici. Kot je razvidno, so vse donatorice usmerjale svojo pomoč v veliko število sektorjev⁴¹ (OECD 2013b).

Tabela 4.4: Število sektorjev največjih donatoric znotraj posamezne južnoameriške države v letu 2011

Donatorica	Država prejemnica	Število vseh sektorjev
ZDA	Kolumbija	7
	Peru	8
	Bolivija	7
	Brazilija	7
Nemčija	Brazilija	6
	Peru	7
	Kolumbija	7
	Čile	4
Evropske institucije	Bolivija	6
	Kolumbija	6
	Ekvador	6
	Peru	7
Španija	Peru	8
	Bolivija	7
	Kolumbija	7
	Ekvador	7
Francija	Brazilija	6
	Kolumbija	6

⁴¹ OECD v dokumentu RecipientDonorCharts analizira 9 sektorjev: izobraževanje, zdravje in prebivalstvo, druge družbene storitve, gospodarska infrastruktura in storitve, proizvodnja, večsektorska pomoč, programska pomoč, odpis dolgov, humanitarna pomoč in nerazporejeno (OECD 2013b).

	Surinam	5
	Čile	7

Vir: povzeto po OECD (2013b).

Večinoma so donatorice svoja sredstva razpršile med tri do štiri sektorje, v ostale pa namenile veliko manjši delež URP. Nekatere donatorice pa so uspele razvojno pomoč usmeriti večinoma v en sektor, npr. Nemčija v druge družbene storitve v Peruju, ZDA prav tako v druge družbene storitve v Kolumbiji ter Francija v gospodarsko infrastrukturo v Kolumbiji. Vendar je URP na splošno še vedno preveč razpršena, podobno pa po pregledu strategij razvoja donatoric za države Južne Amerike ni mogoče zaključiti, da bi se usmerjale v eno do dve vsebinski področji.

Število skupnih misij

Po načelu komplementarnosti si morajo države prizadevati k skupnim dogovorom in usklajevanju aktivnosti znotraj držav prejemnic ter spodbujati delegirano sodelovanje. Ta kriterij se teoretsko delno prekriva s kazalniki 9, 10a in 10b po Pariški deklaraciji o učinkovitosti pomoči. Gre za usklajeno delovanje donatoric znotraj države prejemnice. V tabeli 4.5 je ponovno prikazana ena od tabel iz raziskave *Survey on Monitoring Paris Declaration* (OECD 2011č), moja analiza pa ponovno temelji na štirih raziskavah za štiri države prejemnice (več tabel v Prilogi C).

Tabela 4.5: Delež izpolnjevanja ciljev na podlagi treh kazalnikov⁴² za državo Bolivijo

Država donatorica	Kazalnik 9	Kazalnik 10a	Kazalnik 10b
ZDA	73%	100%	
Nemčija	24%	67%	67%
Evropska komisija	81%	44%	100%
Španija	4%	91%	100%
Francija	81%	100%	100%
Nizozemska	47%	50%	0%
Belgija	22%	100%	100%
Danska	77%	77%	100%

⁴² Izbrani trije kazalniki so naslednji: Kazalnik številka 9 - delež skupnih dogovorov ali postopkov oziroma delež programskega pristopa pri dodeljevanju pomoči, kazalnik številka 10a - delež skupnih misij dveh ali več donatoric ter kazalnik 10b - delež opravljenih analiz na ravni donatorice ali njenega posameznega sektorja itd., ki sta jih izvedli dve ali več donatoric skupaj (OECD 2011b).

Italija	0%	17%	100%
Švedska	21%		0%
Skupaj doseženo	21%	41%	42%
Cilj za leto 2010	66%	40%	66%

Vir: povzeto po OECD (2011č).

Kot je razvidno iz tabele 4.5, se donatorice niso uspele dogovoriti za skupne dogovore ali postopke, saj je delež programskega pristopa pri dodeljevanju pomoči zelo nizek. Donatorice so v treh državah dosegle manj kot tretjino zastavljenega cilja za leto 2010, v eni pa točno polovico. Na splošno je bila Evropska komisija pri tem najbolj uspešna, vendar še vedno ni dosegla zastavljenega cilja, saj je njen delež znašal med 29 in 81 %. Italija in ZDA sta imeli v eni državi relativno visok delež programskega pristopa, v ostalih treh pa 0 %. Dalje so bili rezultati donatoric pri naslednjem kazalniku 10a prav tako slabi. Večina donatoric ima na splošno zelo majhen delež skupnih misij in jim zastavljenega cilja za leto 2010 ni uspelo doseči. V Ekvadorju so kar štiri države, ki niso imele prav nobene skupne misije z drugo donatorico, to so ZDA, Nemčija, Evropske institucije in Francija. Kot je razvidno iz tabele 4.5, pa so v Boliviji donatorice izvedle nekaj skupnih misij in so bili cilji za leto 2010 doseženi. Pri kazalniku 10b je bilo na splošno največ sodelovanja glede na vse tri kazalnike. Vendar gre ponovno za nedoseganje rezultatov glede deleža opravljenih analiz na ravni države donatorice ali njenega sektorja, ki sta jih izvedli dve ali več donatoric skupaj (OECD 2013č).

Donatorice se torej večinoma ne poslužujejo skupnih dogovorov glede usmerjanja razvojne pomoči in se večinoma obnašajo kot individualni akterji mednarodnega razvojnega sodelovanja.

Podpora strateškim sektorjem

Dalje je pri načelu komplementarnosti pomembno, da donatorice zagotovijo zadostno podporo strateškim sektorjem, kjer bi bila vsaj ena donatorica vključena v aktivnosti povezane z zmanjševanjem revščine, donatoric pa bi bilo v vsakem od teh sektorjev največ 3 do 5. Za prikaz števila donatoric v posameznem sektorju države prejemnice sem za vzorčne države vzela štiri največje prejemnice v letu 2011.

Tabela 4.6: Prikaz števila donatoric znotraj posameznega sektorja v južnoameriških državah za leto 2011

Država prejemnica	Kolumbija	Brazilija	Bolivija	Peru
Sektor	Število donatoric	Število donatoric	Število donatoric	Število donatoric
Izobraževanje, zdravje in prebivalstvo	21	21	21	21
Druge družbene storitve	23	22	20	22
Gospodarska infrastruktura in storitve	16	15	17	16
Proizvodnja	8	8	7	11
Večsektorska pomoč	18	22	20	22
Programska pomoč	1	0	6	6
Odpis dolgov	1	1	0	4
Humanitarna pomoč	17	8	11	12
Nerazporejeno	5	4	6	6

Vir: povzeto po OECD (2013b).

Tabela 4.6 prikazuje, da je število donatoric v nekaterih sektorjih precej veliko. V tri sektorje (izobraževanje, zdravje in prebivalstvo, druge družbene storitve ter večsektorska pomoč) se donatorice vključujejo v največjem številu. Manj vključevanja donatoric pa je v sektorju programske pomoči in odpisa dolgov (OECD 2013b). Ti podatki kažejo na zelo nizko stopnjo usklajevanja razvojne pomoči med donatoricami, ki se ob vstopu morebitnih manjših donatoric ne bi povečala.

V tem poglavju sem prišla do ugotovitve, da URP za države in regijo Južne Amerike raste. To je lahko dobro izhodišče za države prejemnice, v kolikor je ta pomoč tudi učinkovita. Vendar pa poleg količine pomoči raste tudi število donatoric. Zaradi prevelike količine akterjev na terenu je že tako oteženo izvajanje programov, ob povečanju števila donatoric pa bi se obstoječe težave še bolj potencirale. Na splošno lahko trdim, da donatorice niso uspele prilagoditi svojih programov državam prejemnicam ter si niso prizadevale k usklajevanju razvojne pomoči.

V naslednjem poglavju bom preverila ali je smiselno, da se Slovenija vključuje v razvojno sodelovanje z državami Južne Amerike po bilateralni poti ali pa bi bilo bolj učinkovito, če bi ta sredstva usmerila v multilateralo.

5 SMISELNOST USMERJANJA RAZVOJNE POMOČI SLOVENIJE V REGIJO JUŽNE AMERIKE

V tem poglavju bom preverila dosedanjo prakso usmerjanja razvojne pomoči Slovenije državam Južne Amerike glede na količino in glede na omenjena načela. Ugotavljala bom ali je smiselno usmerjati razvojno pomoč južnoameriškim državam preko bilaterale ali pa bi bilo bolj učinkovito namenjati sredstva preko multilateralnih kanalov. Ponovno bodo kot osnova za analizo učinkovitosti pomoči služila načela, ki sem jih obravnavala v prejšnjih poglavjih.

5.1 Zakonodajni in institucionalni okvir

Slovenija je izvajala razvojno pomoč že v času, ko je bila del Jugoslavije. Kot del Gibanja neuvrščenih je bilo razvojno sodelovanje pretežno politično motivirano, izvajalo pa se je netransparentno (Dewa 2009, 3). Po osamosvojitvi je Slovenija nadaljevala z izvajanjem razvojne pomoči, in sicer v obliki članarin pri mednarodnih organizacijah ter humanitarne in tehnične pomoči za bivše jugoslovanske države. Formalen prehod Slovenije od prejemnice v donatorico pomoči pa je se je zgodil leta 2004, ko se je Slovenija odpovedala nadaljnjemu zadolževanju pri Svetovni banki ter se zavezala, da ne bo več koristila njene brezplačne tehnične pomoči (Mavko 2006, 3). V istem letu se je njena pomoč povečala za 50 % glede na prejšnje leto, saj je morala Slovenija vplačati obvezen prispevek v proračun EU, del tega pa se namenja razvojnemu sodelovanju (MZZ 2005).

V Sloveniji je bil z namenom ureditve mehanizma izvajanja uradne razvojne pomoči sprejet Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju (ZMRS)⁴³. V njem so opredeljeni cilji in načini dolgoročnega načrtovanja, financiranja in izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja. Cilji se nanašajo predvsem na boj proti revščini v državah v razvoju, zagotavljanje miru in varnosti, boj proti HIV/aidsu, malariji in drugim boleznim, povečevanje ravni osnovne izobrazbe, zagotavljanje trajnostnega razvoja ter krepitev dvostranskega in večstranskega sodelovanja s prednostnimi državami. V

⁴³ Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije, sprejet 23. junija 2006, v veljavo stopil 18. julija 2006. Več v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 70/2006.

nadaljevanju je kot nacionalni koordinator za mednarodno razvojno sodelovanje pristojno Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ), znotraj katerega deluje Direktorat za mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč (danes Sektor). Po 6. členu je bil ustanovljen Strokovni svet za mednarodno razvojno sodelovanje, ki ima vlogo svetovanja ministru glede razvojnih aktivnosti. Z namenom načrtovanja, usklajevanja, spremljanja izvajanja in vrednotenja mednarodnega razvojnega sodelovanja je bilo v skladu s 5. členom ustanovljeno tudi medresorsko delovno telo, ki ga vodi državni sekretar na Ministrstvu za zunanje zadeve RS (*ibid.*).

ZMRS v 4. členu predvideva sprejetje Resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za obdobje do leta 2015 (ReMRS15)⁴⁴. Resolucija pomeni podlago za nadaljnje načrtovanje in izvajanje slovenske razvojne pomoči. V prvem poglavju je opisana odgovornost RS za razvoj manj razvitih delov sveta, v drugem pa izhodišča, cilji in načela mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije. RS je v tem delu prevzela naslednje zaveze v povezavi z načeli:

- povečanje sredstev za razvojno sodelovanje na 0,17 % BDP do leta 2010 in 0,33 % BDP do leta 2015,
- usmerjanje razvojne pomoči v najmanj razvite države,
- spoštovanje načel dopolnjevanja, usklajevanja in skladnosti politik za razvoj na 12 področjih,
- spoštovanje načela delitve dela ter
- povečanje učinkovitosti razvojnega sodelovanja (*ibid.*).

V nadaljevanju so opredeljena geografska prednostna območja in vsebinske prednostne naloge, na podlagi katerih bo Slovenija v prihodnje usmerjala svoje razvojne projekte in humanitarno pomoč. Geografska področja so Zahodni Balkan (Makedonija, Črna gora, Srbija, Bosna in Hercegovina, Albanija ter Kosovo), Vzhodna Evropa, Kavkaz in Srednja Azija (Moldova in Ukrajina) ter države v razvoju (Afrika), vsebinske prioritete pa humanitarna pomoč in pokonfliktna pomoč, družbene storitve, gospodarske storitve in infrastruktura, večsektorske in horizontalne oblike pomoči (*ibid.*).

⁴⁴ Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za obdobje do leta 2015, sprejeta 11. julija 2008. Več v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 73/2008.

Na podlagi ZMRS je v letu 2010 nastal prvi okvirni program mednarodnega razvojnega sodelovanja (MRS), kjer sta določena obseg in način izvedbe bilateralnega razvojnega in humanitarnega sodelovanja. Do leta 2010 so bila za samostojno izvedbo in načrtovanje MRS pristojna posamezna ministrstva, kar je oteževalo koordinacijo MRS. S tem programom pa je prišlo do združitve vsaj polovice bilateralnih sredstev pod skupni proračunski podprogram, pod postavko MZZ. Koncentracija teh sredstev omogoča boljše programiranje, spremljanje in ocenjevanje učinkovitosti porabe razvojnih sredstev (MZZ 2010b).

Slovenija je v skladu z načelom lastništva sklenila dvostranske sporazume z nekaterimi državami. S Črno goro in z Makedonijo razvija programsko sodelovanje, z Bosno in Hercegovino, s Srbijo, Kosovom in z Albanijo pa projektno. Dvostranski sporazum je sklenjen tudi z Ukrajino⁴⁵ in Moldavijo, ki sta drugo prednostno območje RS ter z Zelenortskimi otoki, kot tretje (MZZ 2013c).

5.2 Obseg pomoči

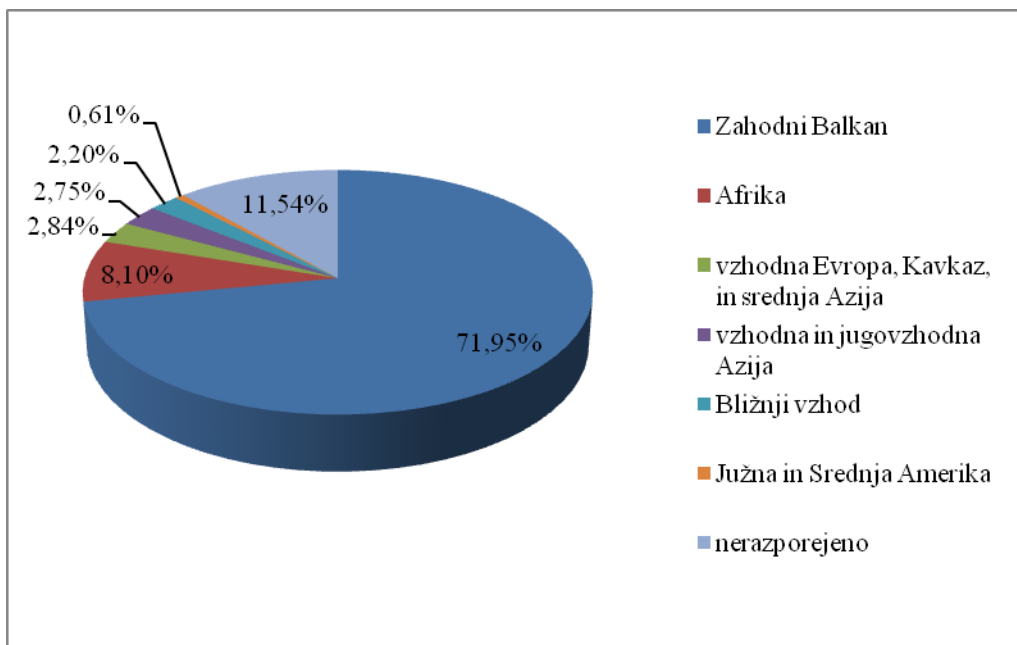
Slovenija v enajstih letih (2002 – 2012), kolikor časa poroča o količini URP, ni nikoli namenjala velikega deleža pomoči državam Južne Amerike. Kot je že navedeno, je njena podlaga za geografsko porazdelitev URP v Resoluciji, kjer pa regija Južne Amerike ni opredeljena kot prednostno geografsko področje. V nadaljevanju bo predstavljena količina pomoči za južnoameriške države po letih, podatki bodo v evrih.

Spodnji graf 5.1 prikazuje geografsko porazdelitev URP za leto 2012. Slovenija namenja največ pomoči evropskim državam, od tega največ državam Zahodnega Balkana (v letu 2012 kar 72 % razpoložljive bilateralne pomoči). Nekaj URP je namenjeno državam Afrike (8 % razpoložljive bilateralne pomoči), zelo malo pa področjem »vzhodna Evropa, Kavkaz in srednja Azija«, »vzhodna in jugovzhodna Azija« ter Bližnji vzhod. Najmanj pomoči je Slovenija v letu 2012 namenila področju Južna in Srednja Amerika, le 0,6 % razpoložljive bilateralne pomoči. Podrobnejša

⁴⁵ Sporazum o razvojnem sodelovanju med Vlado Republike Slovenije in Kabinetom ministrov Ukrajine (Ur. l. RS, št. 37/09) še ni ratificiran z ukrajinske strani (MZZ 2013c).

analiza pokaže, da je delež URP za države Južne Amerike še nižji in tudi v preteklih letih ni presegal 2 % celotne razpoložljive bilateralne pomoči (MZZ 2013c).

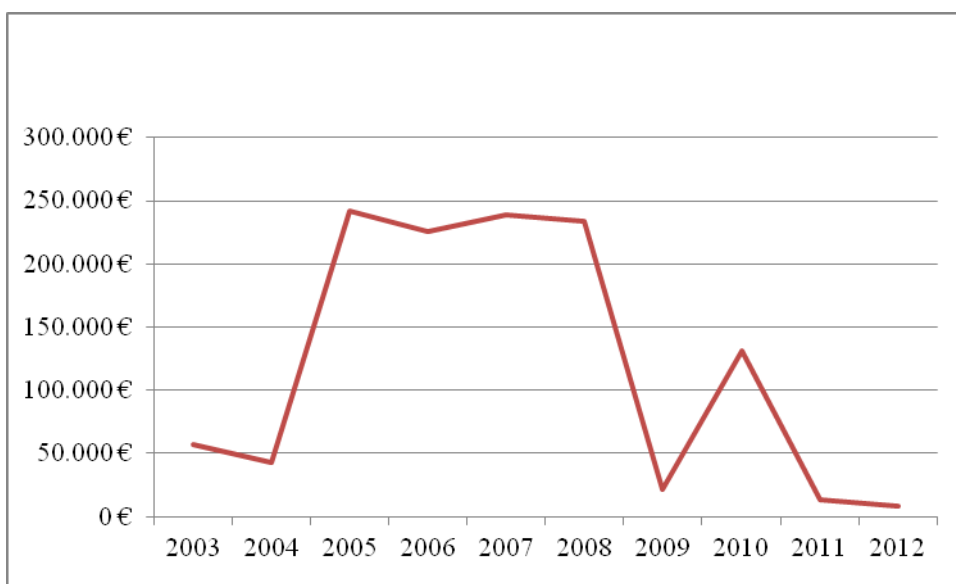
Graf 5.1: Geografska porazdelitev razpoložljive bilateralne pomoči za leto 2012, v odstotkih

Vir: povzeto po MZZ (2013c).

V letih od 2002 do 2012 je znašala skupna količina URP okrog 1,1 milijona evrov. Spodnji graf 5.2 prikazuje vrednost URP Slovenije za južnoameriške države za posamezno leto. V prvih letih se je pomoč zniževala: leta 2002 je znašala 82.000 evrov, leta 2003 57.000 evrov, leta 2004 pa samo še 42.000 evrov. V letu 2005 je opaziti znatno povišanje URP na kar okrog 242.000 EUR pomoči. Večji upad URP je bil leta 2009, ko je MZZ pri poročanju o razvojni pomoči upošteval Smernice OECD in izločil nekatere postavke, ki ne spadajo v poročila URP, a so jih prejšnja leta vseeno prikazovali (npr. financiranje kulturnih društev države donatorice v državi prejemnici). V letu 2010 je opaziti ponovno povišanje sredstev, nato pa sledi ponoven upad. V letu 2012 je bila višina URP 8.500 evrov in je znašala le 0,08 % razpoložljive URP (MZZ 2005; MZZ 2006; MZZ 2007; MZZ 2008; MZZ 2009; MZZ 2010a; MZZ 2011; MZZ 2012; MZZ 2013c).

Graf 5.2: Gibanje višine URP Slovenije za Južno Ameriko v zadnjem desetletju

Vir: povzeto po MZZ (2005), MZZ (2006), MZZ (2007), MZZ (2008), MZZ (2009), MZZ (2010a), MZZ (2011), MZZ (2012) in MZZ (2013c).

Sredstva, ki so bila v desetih letih usmerjena v južnoameriške države Slovenijo postavljajo na 56. mesto med vsemi donatoricami, za Slovaško in pred Madžarsko, v zadnjo tretjino donatoric. Kot že omenjeno, je število vseh donatoric, tako držav kot mednarodnih organizacij in zasebnih fundacij, skupaj 83 (OECD 2014b). To pomeni, da je obseg slovenske pomoči za južnoameriške države zelo majhen.

Poleg bilateralnih pa se Slovenija poslužuje tudi multilateralnih poti za dodeljevanje pomoči. Kot je bilo prikazano v 4. poglavju, je veliko število mednarodnih organizacij usmerilo razvojno pomoč državam Južne Amerike. Med njimi je bilo največ sredstev namenjenih od Evropske Komisije, kjer pa je vključen tudi prispevek Slovenije. Ta v celoti že nekaj let znaša več kot polovico slovenske URP. Dalje, Slovenija nameni veliko sredstev v dve mednarodni organizaciji, ki sta s svojimi programi in posojili močno prisotni na kontinentu, GEF in IDA. Podobno je še z drugimi mednarodnimi institucijami, ki lahko veliko bolj pripomorejo k hitrejšemu razvoju držav s svojimi programi, ki so vnaprej načrtovani, prilagojeni državam prejemnicam ter ustrezno specializirani na določeno področje (MZZ 2011; MZZ 2012; MZZ 2013c).

5.3 Učinkovitost razvojne pomoči Slovenije za južnoameriške države

5.3.1 Učinkovitost glede na načela Pariške deklaracije

V prejšnjem poglavju sem učinkovitost pomoči nekaterih večjih donatoric analizirala s pomočjo raziskav v okviru OECD. Ker Slovenije ni bilo med donatoricami, bom uresničevanje načela prilagajanja analizirala s pomočjo razpoložljivih virov ter intervjuja g. Mateja Krambergerja z Ministrstva za zunanje zadeve.

Na vprašanja, ki se vežejo na kazalnike od tri do šest, s strani MZZ nisem prejela odgovora ali je Slovenija upoštevala načelo prilagajanja pri dodeljevanju pomoči Južni Ameriki. Pojasnili so, da gre za zelo majhen obseg URP, ki jo pogosto izvajajo druga ministrstva ali druge institucije. Za slednje ne morejo z gotovostjo trditi, na kakšen način delujejo v državah Južne Amerike, ali so tokovi pomoči prilagojeni državam prejemnicam, ali je tehnično sodelovanje prilagojeno ciljem in strategijam za razvoj zmožnosti držav partneric, ali se Slovenija poslužuje finančnih sistemov prejemnice ter ali ustanavlja dodatna telesa pri izvajanju razvojne pomoči (Kramberger 2014).

Pri naslednjem kazalniku 7 glede načrtovanja večletnih programov pa je mogoče ugotoviti, da je MZZ v Okvirnem programu za obdobje 2013 do 2015 namenilo deset tisoč evrov državi Gvajani za leto 2013 (MZZ 2013b). Ta sredstva je bilo možno pridobiti prek javnega razpisa za izvajanje projektov, ki ga je objavil MZZ, šlo pa naj bi za enoletni projekt (MZZ 2013a). Za ostale države pa v preteklosti ni bilo nikakršnih kratkoročnih ali srednjeročnih programov pomoči, zato ne moremo govoriti o načrtovani in predvidljivi pomoči za južnoameriške države. Na vprašanje, ki se navezuje na kazalnik 8 – kolikšen je delež vezane pomoči – je bil odgovor, da je večina URP trenutno še vedno vezane (Kramberger 2014).

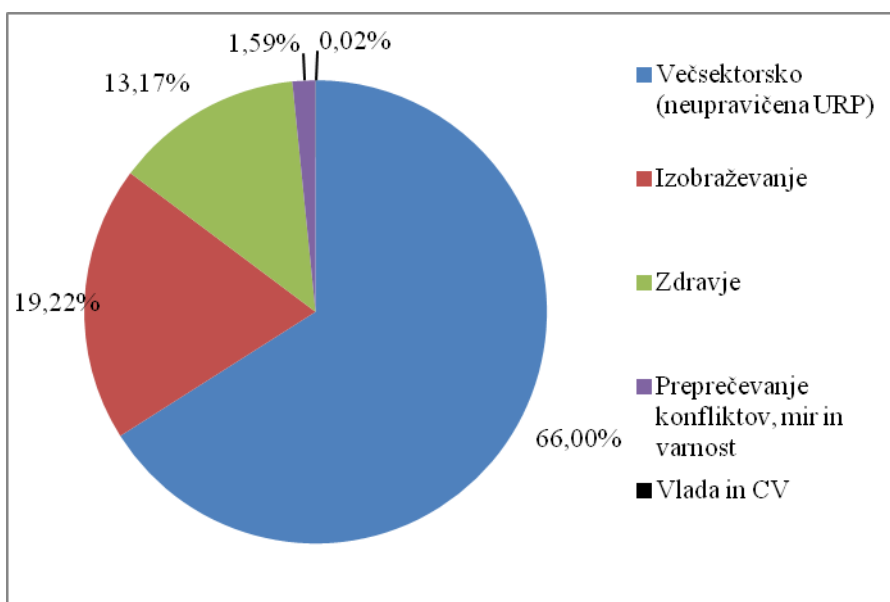
Glede načela prilagoditve lahko trdim, da se Slovenija pri dodeljevanju pomoči južnoameriškim državam ni uspela prilagoditi sistemom držav prejemnic. To priča tudi dejstvo, da z nobeno od omenjenih držav ni podpisala dvostranskih sporazumov o razvojnem sodelovanju, ki so podlaga medsebojnega usklajevanja razvojne pomoči med državo donatorico in državo prejemnico.

5.3.2 Učinkovitost glede na načelo komplementarnosti in delitve dela

Kot sem ugotovila v prejšnjem poglavju, se velike donatorice, tako suverene države kot mednarodne organizacije, velikokrat podvajajo pri svojih prizadevanjih za napredek gospodarsko manj razvitih držav. To povzroča še dodatno škodo znotraj držav prejemnic pomoči, saj se poveča možnost za koruptivna dejanja ter zmanjša transparentnost.

Iz prejšnjega poglavja velja, da je število donatoric v južnoameriških državah preveliko ter da je povsem nepotrebno, da se tej skupini pridruži še Slovenija, ki ima v primerjavi z drugimi donatoricami zelo majhen obseg URP. Dalje pa je omejitev ključnih sektorjev dodaten kazalnik uresničevanja načela komplementarnosti. Spodnji graf 5.3 prikazuje, da je Slovenija v zadnjih letih namenjala sredstva v družbeni sektor, znotraj katerega je več različnih vsebinskih področij. Največji delež zavzema kategorija večsektorsko oz. neupravičena URP, ki se nanaša na pomoč slovenskim društvom v Argentini, Braziliji in Urugvaju. Gre za to, da je po Smernicah za poročanje URP (OECD 2010) vsak prispevek h kulturnim in k družbenim programom, namenjen promociji kulture države donatorice, neupravičen za poročanje URP. Dalje je 19 % šlo za izobraževanje, 13 % za zdravje ter nekaj malega za preprečevanje konfliktov ter za vlado in civilno družbo (MZZ 2006; MZZ 2007; MZZ 2008; MZZ 2009; MZZ 2010a; MZZ 2011; MZZ 2012; MZZ 2013c).

Graf 5.3: Vsebinska porazdelitev URP za države Južne Amerike od leta 2005 do 2012

Vir: povzeto po MZZ (2006), MZZ (2007), MZZ (2008), MZZ (2009), MZZ (2010a), MZZ (2011), MZZ (2012) in MZZ (2013c).

Glede vsebinskih usmeritev je v vseh letih pri dodeljevanju pomoči sodelovalo kar šest državnih institucij, ki so delovale brez predhodnih načrtov in medsebojnega usklajevanja: Ministrstvo za zunanje zadeve, Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvo za šolstvo in šport (MZZ 2006; MZZ 2007; MZZ 2008; MZZ 2009; MZZ 2010a; MZZ 2011; MZZ 2012; MZZ 2013c).

Na podlagi sektorske delitve razvojne pomoči za države Južne Amerike lahko sklepam, da je Slovenija namenjala sredstva v pet različnih vsebinskih področij, za katere sploh ni imela predhodnih strategij ali večletnih finančnih načrtov.

Dalje je za učinkovitost pomoči potrebno oceniti, kako se je Slovenija usklajevala z drugimi donatoricami. Glede deleža skupnih dogovorov ali postopkov oziroma deleža programskega pristopa pri dodeljevanju pomoči, ki se navezuje na kazalnik 9, je mogoče ugotoviti, da programsko sodelovanje z južnoameriškimi državami ne obstaja, zato je tudi delež skupnih dogovorov in postopkov ničti. Glede naslednjega kazalnika o deležu skupnih misij v državi prejemnici, pa je bilo s strani MZZ pojasnjeno, da

Slovenija ponovno URP namenjene južnoameriškimi državami z drugimi donatoricami na ta način ne usklajuje razvojne pomoči (Kramberger 2014).

Dalje je glede na načelo komplementarnosti potrebno raziskati primerjalne prednosti donatorice. Te ima Slovenija po mnenju Mraka in drugih (2007, 57) na področju prilagajanja evropskim ureditvam, tranzicije ter pokonfliktne pomoči na Balkanu. S temi vsebinskimi usmeritvami, ki so osredotočene predvsem na specifične potrebe Zahodnega Balkana, RS ne more prispevati k razvoju južnoameriških držav. Sicer je Slovenija povezana z državami Južne Amerike zaradi izseljencev in njihovih potomcev. Kot sem omenila v podpoglavju o količini, je največ pomoči namenila prav za pomoč slovenskim društvom v Argentini, Braziliji, Urugvaju in Venezueli. Vendar pa ocenjujem, da večjih primerjalnih prednosti na tem kontinentu nima.

Na podlagi zgornjih ugotovitev lahko trdim, da Slovenija pri dodeljevanju pomoči južnoameriškimi državami ne upošteva načel učinkovitosti pomoči. Njena raven prilagajanja in usklajevanja je zelo nizka, zato bi utegnila s svojo prisotnostjo v regiji povzročiti še več zmede ali celo škode.

6 SKLEP

Države Južne Amerike so v zadnjih desetih letih gospodarsko napredovale, saj je bila njihova gospodarska rast skoraj vsa leta pozitivna. Poleg tega se je povečal delež BND na prebivalca, kar je razvidno po tem, da so v DAC Seznamu držav prejemnic samo še tri države v dohodkovno spodnjem srednjem razredu, ostale pa v zgornjem. O izboljšanju položaja južnoameriških držav pričajo tudi dejstva, da nekatere že leta ali desetletja nastopajo kot države donatorice in izvajajo razvojno pomoč v drugih državah prejemnicah na podlagi dvostranskega ali celo tristranskega sodelovanja. To lahko pomeni, da so te države dosegle nekatere razvojne cilje in ne potrebujejo več obsežnih programov pomoči od tradicionalnih držav donatoric. Podobno so že ugotovile nekatere države donatorice ter Evropska komisija, ki so za naslednja leta predvidele zmanjšanje ali ukinitve razvojnih programov za nekatere južnoameriške države.

Kljub temu pa so razlike v razporeditvi bogastva znotraj držav prevelike in je zunanja pomoč v kakršni koli obliki še vedno potrebna. Na splošno se količina pomoči v regiji povečuje, kar pomeni, da razvojne potrebe južnoameriških držav še niso popolnoma izpolnjene. Vendar to še ne pomeni, da bi lahko Slovenija usmerjala svojo URP v južnoameriške države povsem brez osnove in na podlagi ad hoc odločitev. Velike donatorice kot npr. ZDA in Nemčija namreč namenjujejo svoja sredstva po predhodnem večletnem načrtovanju in pripravi posebnih strategij razvoja za posamezno južnoameriško državo ali celotno regijo.

Po drugi strani pa so bila mednarodna načela sprva definirana na ravni OECD in nekatera tudi na EU ravni. Vendar pa se je izkazalo, da na splošno ni politične volje za boljše izpolnjevanje teh mednarodnih zavez. Pariška deklaracija se sicer navezuje na države prejemnice in donatorice pomoči, vendar pa donatorice niso uspeli prilagoditi svojih prizadevanj glede na potrebe in sisteme držav prejemnic, poleg tega pa je usklajevanje programov pomoči med njimi zelo skromno. Dalje so članice EU določile, da se bodo pri dodeljevanju pomoči dopolnjevale na ravni držav prejemnic, medsebojno ter znotraj sektorjev države prejemnice. Tudi te zaveze niso bile uspešno izpolnjene, saj se je število držav v regiji povečevalo. Podobno je bil delež skupnih misij majhen in tako ni prišlo do vzpostavitve sistema delegiranega sodelovanja ali sistema vodilne

donatorice v državi prejemnici. Na podlagi tega je nemogoče pričakovati, da se bo množici donatoric, ki delujejo po svoje in vsaka zase, učinkovito priključila še Slovenija s svojo razpršeno pomočjo - tako po številu držav kot po sektorjih.

Glede na institucionalno ureditev razvojnega sodelovanja RS je razvidno, da je Slovenija sposobna sklepati dvostranske sporazume z državami prejemnicami, da ima definirana prioriteta geografska in vsebinska področja ter da je del bilateralne pomoči že uspela centralizirati na en sam pristojen organ. Zato ni nikakršne potrebe po vključevanju v druga geografska področja, kjer RS nima primerjalnih prednosti, kjer ne obstajajo dolgotrajne zgodovinske, kulturne in gospodarske vezi, kjer nima dvostranskih sporazumov in kjer je prisotnost drugih donatoric v teh državah močno zastopana.

Slovenija se lahko poslužuje tudi multilateralnih poti za dodeljevanje pomoči. Kot je bilo prikazano v 4. poglavju, je veliko število mednarodnih organizacij usmerilo svoja sredstva državam Južne Amerike. Med njimi je bilo največ namenjenih od Evropske Komisije, kjer pa je vključen tudi prispevek Slovenije, ki vsako leto predstavlja več kot polovico slovenske URP. Dalje, Slovenija nameni veliko sredstev v dve mednarodni organizaciji, ki sta s svojimi programi in ugodnimi posojili močno prisotni na kontinentu, GEF in IDA. Podobno je še z drugimi mednarodnimi institucijami, ki lahko s svojimi programi veliko bolj pripomorejo k hitrejšemu razvoju držav na podlagi dolgoletnih izkušenj, v nasprotju s Slovenijo, ki ima enkratne, vnaprej nenačrtovane ter z drugimi donatoricami neusklažene projekte ter relativno majhen obseg pomoči, ki jo je do sedaj namenjala južnoameriškim državam.

Glede na preteklo prakso namenjanja razvojnih sredstev v Južno Ameriko je opaziti, da je imela Slovenija določene gospodarske ali druge interese, saj je večino pomoči namenjala slovenskim društvom, ki delujejo znotraj držav Južne Amerike. Predvsem gospodarski motivi so bili v preteklosti in so še danes vodilo razvojne politike, ki se velikokrat pojavlja le kot orodje zunanje politike držav. Vendar pa namen te diplomske naloge ni ugotoviti, kakšne so gospodarske ugodnosti za Slovenijo ob povečanju razvojne pomoči Južni Ameriki, temveč zgolj oceniti smiselnosti glede na učinkovitost pomoči. Na podlagi analize načel učinkovitosti pomoči sem torej prišla do zaključka, da

za Slovenijo ni smiselno namenjati razvojno pomoč južnoameriškim državam po bilateralni poti.

Prva hipoteza je potrjena: Na podlagi ugotovitev iz ključnih poglavij te naloge, lahko z gotovostjo trdim, da je glede na načela nudenja uradne razvojne pomoči in omejene kapacitete za Slovenijo veliko bolj primerno, da svojo razvojno pomoč usmerja v države in regije, kjer ima primerjalne prednosti. To pa gotovo niso države Južne Amerike.

Druga hipoteza je potrjena: V kolikor bo Slovenija namenjala del uradne razvojne pomoči v države Južne Amerike, bo pomoč veliko bolj učinkovita, če bo namenjena prek mednarodnih organizacij.

Splošno priporočilo snovalcem nove resolucije mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije za obdobje po letu 2015 je, da naj usmerjajo svojo pomoč v regije in države, kjer ima Slovenija primerjalne prednosti ter naj na splošno omejijo število prednostnih držav in namenjajo URP izključno samo v prednostna področja. V kolikor pa obstajajo tehtni razlogi za usmerjanje razvojne pomoči državam Južne Amerike, potem naj:

- usmerjajo več sredstev v mednarodne organizacije ali Evropsko komisijo, ki bodo na podlagi strategij razvoja, večletnih načrtov in specializacije na področju dela izvajale razvojno pomoč,
- se poslužujejo delegiranega sodelovanja, kjer bodo donatorice z več sredstvi in izkušnjami delovale v njenem imenu, vendar pod pogojem, da bodo upoštevale načela učinkovitosti pomoči – glede na analizo sta to lahko Nemčija ali Švedska, ki sta najbolj upoštevali načela učinkovitosti pomoči,
- vzpostavijo sistem dodeljevanja pomoči, ki bo prilagojen državi prejemnici, tako njenim nacionalnim politikam kot strategijam za razvoj lastnih zmožnosti in ne le zmožnosti Slovenije,
- vnaprej načrtujejo večletne programe pomoči na podlagi skupnih evalvacij, ki bi bile usklajene z drugimi donatoricami, tako po državah prejemnicah kot po sektorjih ter
- se poslužujejo skupnih analiz držav prejemnic v sodelovanju z drugimi donatoricami, ki to že izvajajo kot. npr. Francija in Nemčija; šele na podlagi teh analiz naj začnejo delovati v posamezni državi donatorici.

7 LITERATURA

1. AECID. 2013. *Plan Director de la Cooperación Española*. Dostopno prek: [http://www.aecid.es/ES/Paginas/La%20AECID/Publicaciones%20y%20document Coop_Espanola/Plan_director/Plan%20Director.aspx](http://www.aecid.es/ES/Paginas/La%20AECID/Publicaciones%20y%20document%20Coop_Espanola/Plan_director/Plan%20Director.aspx) (3. september 2013).
2. Alesina, Alberto in David Dollar. 2000. Who Gives Foreign Aid to Whom and Why? *Journal of Economic Growth* 5 (1): 33–63.
3. Andska skupnost. 2013. *Quiénes Somos*. Dostopno prek: <http://www.comunidadandina.org/endex.htm> (5. november 2013).
4. Agence Française de Développement. 2013. *AFD in Latin America and the Caribbean*. Dostopno prek: http://www.afd.fr/lang/en/home/pays/amerique-latinee-et-caraibes?requestedYear=tech_year_2012 (25. oktober 2013).
5. Bandyopadhyay, Subhayu in Howard J. Wall. 2007. The Determinants of Aid in the Post-Cold War Era. *Federal Reserve Bank of St. Louis Review* 89 (6): 533–547.
6. Beittel, S. June. 2012. *Congressional Research Service. Colombia: Background, U.S. Relations, and Congressional Interest*. Dostopno prek: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/RL32250.pdf> (22. oktober 2013).
7. Bučar, Maja. 2011. Mednarodno razvojno sodelovanje in slovenska diplomacija: Primer jugovzhodne Evrope. *Teorija in praksa* 48 (3): 734–750.
8. Cabral, Lídia in Julia Weinstock. 2010. *Brazil: emerging aid player*. Dostopno prek: <http://www.odi.org.uk/publications/5120-brazil-election-emerging-donor-aid> (7. november 2013).
9. Congressional Budget office – CBO. 1997. *The role of foreign aid in development*. Dostopno prek: <http://www.cbo.gov/sites/default/files/cbofiles/ftpdocs/0xx/doc8/foraid.pdf> (14. julij 2013).
10. Corrales, Javier. 2009. Using Social Power to Balance Soft Power: Venezuela's Foreign Policy. *The Washington Quarterly* (October): 97–114.
11. Davies, Ronald B in Stephan Klasen. 2011. *Of Donor Coordination, Free-Riding, Darlings, and Orphans: The dependence of bilateral aid commitments on other bilateral giving*. Dostopno prek: http://www.econstor.eu/bitstream/10419/48353/1/47_klasen.pdf (24. november 2013).

12. Dewa, Robin. 2009. *Priročnik o uradni razvojni pomoči*. Ljubljana: Sloga - Platforma nevladnih razvojnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč.
13. Evropska komisija 2005. *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament of 8 December 2005 - A stronger partnership between the European Union and Latin America*. COM(2005) 636. Dostopno prek: http://europa.eu/legislation_summaries/external_relations/relations_with_third_countries/latin_america/r14020_en.htm (5. november 2013).
14. --- 2007. *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament - EU Code of Conduct on Division of Labour in Development Policy*. COM(2007) 72. Dostopno prek: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0072:FIN:EN:PDF> (16. september 2013).
15. --- 2008a. *EC-LA Development Cooperation Guide. 2008-2010*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/europeaid/where/latinamerica/documents/ec-la_development_cooperation_guide_2008-2010_en.pdf (25. oktober 2013).
16. --- 2008b. *The strategic partnership between the European Union, Latin America and the Caribbean: a joint commitment*. Dostopno prek: http://eeas.europa.eu/la/docs/lima_en.pdf (3. november 2013).
17. --- 2009. *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament European Union and Latin America: Global Players in Partnership*. COM(2009) 495/3. Dostopno prek: http://eeas.europa.eu/la/docs/com09_495_en.pdf (5. november 2013).
18. --- 2011. *Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing a financing instrument for development cooperation*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/documents/prop_reg_instrument_dev_coop_en.pdf (5. november 2013).
19. --- 2012a. *Andean Community*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/europeaid/where/latin-america/country-cooperation/andean-community/andean-community_en.htm (7. november 2013).
20. --- 2012b. *European Development Fund (EDF)*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/edf_en.htm (7. november 2013).

21. --- 2012c. *Mercosur*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/europeaid/where/latin-america/country-cooperation/mercosur/mercosur_en.htm (7. november 2013).
22. --- 2013a. *Annual Report 2013 on the European Union's development and external assistance policies and their implementation in 2012*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/europeaid/multimedia/publications/documents/annual-reports/europeaid_annual_report_2013_full_en.pdf (8. november 2013).
23. --- 2013b. *Santiago de Chile Summit 2013*. Dostopno prek: <http://eeas.europa.eu/la/summits/2013/> (5. november 2013).
24. --- 2014. *How we Finance*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/index_en.htm (17. Januar 2014).
25. Evropski Svet. 2013. *EU-CELAC action plan 2013-2015*. Dostopno prek: http://eeas.europa.eu/la/summits/docs/2013_santiago_summit_eu-celac_action_plan_en.pdf (5. november 2013).
26. Evropska unija. 1992. *Pogodba o Evropski uniji (Treaty on the European Union)*. Uradni list EU, O.J. C 191. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11992M/htm/11992M.html> (14. september 2013).
27. --- 1997. *Pogodba iz Amsterdama (Treaty of Amsterdam)*. Uradni list EU, O.J. C 340. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11997E/htm/11997E.html#0173010078> (14. september 2013).
28. --- 2001. *Pogodba iz Nice (Treaty of Nice)*. Uradni list EU, O.J. C 80. Dostopno prek: http://eurlex.europa.eu/en/treaties/dat/12001C/pdf/12001C_EN.pdf (14. september 2013).
29. --- 2006. *Evropsko soglasje o razvoju (The European Consensus on Development)*. Uradni list EU, O.J.C 46/01. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/european_consensus_2005_en.pdf (14. september 2013).
30. --- 2007. *Lizbonska pogodba (Lisbon Treaty)*. Uradni list EU, O.J. C 306. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:EN:HTML> (14. september 2013).
31. --- 2013. *The EU's relations with Latin America and the Caribbean*. Dostopno prek: http://www.eeas.europa.eu/lac/index_en.htm (10. november 2013).
32. Federal Ministry for Economic Cooperation and Development. 2013. *Latin America and Caribbean. Fighting poverty by supporting good governance*. Dostopno prek: http://www.bmz.de/en/what_we_do/countries_regions/

- lateinamerika/index.html?PHPSESSID=219e67ef0d6d2d6d8bef5dedb6ae06d1 (25. oktober 2013).
33. *Global Environment Facility*. Dostopno prek: www.thegef.org/ (1. december 2013).
 34. *Global fund*. Dostopno prek: www.theglobalfund.org/ (1. december 2013).
 35. Inter-American Development Bank. 2013. *Fund for Special Operations (FSO)*. Dostopno prek: <http://www.iadb.org/en/about-us/idb-financing/fund-for-special-operations-fso,6063.html> (25. oktober 2013).
 36. Kramberger, Matej. 2014. Intervju z avtorico. Ljubljana, 20. februar.
 37. Mavko, Mitja. 2006. *Uradna razvojna pomoč in Slovenija*. Magistrska naloga. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
 38. MERCOSUR. 2013. *Quienes somos*. Dostopno prek: http://www.mercosur.int/t_generic.jsp?contentid=3862&site=1&channel=secretaria (5. november 2013).
 39. Milani, R. S. Carlos. 2008. Brazil. Diplomatic objectives. *Courrier de la Planète* (84): 43–46.
 40. Mrak, Mojmir, Maja Bučar in Helena Kamnar. 2007. Mednarodno razvojno sodelovanje Republike Slovenije. *IB revija* 41 (3–4): 50–67.
 41. Ministrstvo za zunanje zadeve. 2005. *Slovenian International development cooperation 2002–2004*. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/Porocilo_o_MRS_2004_in_pred_tem.pdf (3. december 2013).
 42. --- 2006. *Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije za leto 2005*. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/Porocilo_o_MRS_2005_-_razsirjeno.pdf (3. december 2013).
 43. --- 2007. *Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije za leto 2006*. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/Porocilo_o_MRS_2006_-_razsirjeno.pdf (3. december 2013).
 44. --- 2008. *Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije za leto 2007*. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/Porocilo_o_MRS_2007__razsirjeno.pdf (3. december 2013).

45. --- 2009. *Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije za leto 2008*. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/Porocilo_o_MRS_2008_-_razsirjeno.pdf (3. december 2013).
46. --- 2010a. *Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije za leto 2009*. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/Porocilo_o_MRS_2009_-_razsirjeno.pdf (3. december 2013).
47. --- 2010b. *Okvirni program mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije v letu 2010*. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/Okvirni_program_10.pdf (19. november 2013).
48. --- 2011. *Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije za leto 2010*. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/Porocilo_MRS_2010.pdf (3. december 2013).
49. --- 2012. *Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za leto 2011*. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/Porocilo_o_MRS_2011.pdf (3. december 2013).
50. --- 2013a. *Javni razpis za izvajanje projektov na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči v letih 2013 in 2014*. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Javna_narocila_in_razpisi/1._Javni_razpis_UL_RS.pdf (2. december 2013).
51. --- 2013b. *Okvirni program mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije za obdobje 2013 do 2015*. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/OP13-15.pdf (19. november 2013).
52. --- 2013c. *Poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za leto 2012*. Dostopno prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/RA/Porocilo_2012.pdf (3. december 2013).
53. *Medameriška razvojna banka*. Dostopno prek: na www.iadb.org/ (1. december 2013).

54. Morazán, Pedro, Jose Antonio Sanahuja, International and Ibero-American Foundation for Administration and Public Policies in Bruno Ayllón. 2012. *A new European Union development cooperation policy with Latin America*. Dostopno prek: http://www.academia.edu/1508257/A_new_European_Union_development_cooperation_policy_with_Latin_America (22. oktober 2013).
55. Muerle, Holger. 2007. *Towards a division of labour in European development cooperation: Operational options*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/development/effectiveness/46859449.pdf> (22. september 2013).
56. OECD. 1987. *Načela za skupno financiranje in vezano ter delno vezano pomoč (Guiding Principles for Associated Financing and Tied and Partially Untied Official Development Assistance)*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/31775636.pdf> (31. oktober 2013).
57. --- 1992. *DAC načela za učinkovito pomoč (DAC Principles for effective aid)*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/evaluation/dcdndep/35019650.pdf> (31. oktober 2013).
58. --- 2003. *Rimska deklaracija o uskladitvi (Rome Declaration on Harmonisation)*. Dostopno prek: <http://www.aideffectiveness.org/Events-Processes-Rome-Paris-Accra-Busan.html> (23. oktober 2013).
59. --- 2005. *Pariška deklaracija o učinkovitosti pomoči (Paris Declaration on Aid effectiveness)*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/effectiveness/parisdeclarationandaccraagendaforaction.htm> (23. oktober 2013).
60. --- 2007. *DAC statistical reporting directives*. Dostopno prek: [http://search.oecd.org/officialdocuments/displaydocumentpdf/?cote=DCD/DAC\(2007\)3&docLanguage=En](http://search.oecd.org/officialdocuments/displaydocumentpdf/?cote=DCD/DAC(2007)3&docLanguage=En) (9. julij 2013).
61. --- 2008a. *Akcijska agenda iz Akre (Accra Agenda for Action - AAA)*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/effectiveness/thehighlevelforaonaideffectivenessahistory.htm#Accra> (31. oktober 2013).
62. --- 2008b. *DAC Recommendation on Untying ODA to the Least Developed Countries and Heavily Indebted Poor Countries*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/41707972.pdf> (9. julij 2013).
63. --- 2010. *DAC statistical reporting directives*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/stats/38429349.pdf> (9. julij 2013).

64. --- 2011a. *Aid effectiveness 2011*. Dostopno prek: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/ocd/development/aid-effectiveness-2011_9789264125780-en#page3 (20. september 2013).
65. --- 2011b. *Indicators on Monitoring the Paris Declaration*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/site/dacsmpd11/indicatorsonmonitoringtheparisdeclaration.htm> (5. september 2013)
66. --- 2011c. *Partnerstvo za učinkovito razvojno sodelovanje iz Busana (Busan Partnership for Effective Development Co-operation)*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/effectiveness/thehighlevelforaonaideffectivenessahistory.htm#Busan> (25. oktober 2013).
67. --- 2011č. *2011 Survey on Monitoring the Paris Declaration*. Dostopno prek: http://www.oecd-ilibrary.org/development/aid-effectiveness-2011_9789264125780-en (12. november 2013).
68. --- 2012. *Framework for Policy Coherence for Development*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/pcd/50461952.pdf> (22. september 2013).
69. --- 2013a. *DAC List of ODA Recipients*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/stats/DAC%20List%20used%20for%202012%20and%202013%20flows.pdf> (12. oktober 2013).
70. --- 2013b. *Aid Statistic by donor, recipient and sector*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/statistics/datalab/oda-recipient-sector.htm> (31. julij 2013).
71. --- 2013c. *International Development Statistics (IDS) online databases*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/stats/idsonline.htm> (15. december 2013).
72. --- 2013č. *Official development assistance – definition and coverage*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/stats/officialdevelopmentassistancedefinitionandcoverage.htm#Definition> (7. avgust 2013).
73. --- 2013d. *Resource flows beyond ODA in DAC statistics*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/stats/beyond-oda.htm> (7. avgust 2013).
74. --- 2014a. *DAC members*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/dacmembers.htm> (10. januar 2014).
75. --- 2014b. *QWIDS. Query Wizard for International Development Statistics*. Dostopno prek: <http://stats.oecd.org/qwids/> (12. januar 2014).

76. --- 2014c. *Slovenia – the Development Assistance Committee’s 29th Member*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/slovenia-dacs-29th-member.htm> (4. januar 2014).
77. OZN. 1961. *United Nations Development Decade, A programme for international economic co-operation*. Resolucija 1710 (XVI). Dostopno prek: [http://www.unpan.org/Portals/0/60yrhistory/documents/GA%20Resolution/GA%20Res%201710\(XVI\).1961.pdf](http://www.unpan.org/Portals/0/60yrhistory/documents/GA%20Resolution/GA%20Res%201710(XVI).1961.pdf) (13. julij 2013).
78. --- 1970. *International Development Strategy for the Second United Nations Development Decade*. Resolucija 2626 (XXV). Dostopno prek: <http://www.un.org/documents/ga/res/25/ares25.htm> (13. julij 2013).
79. --- 1980. *International Development Strategy for the Third United Nations Development Decade*. Resolucija A/RES/35/36. Dostopno prek: <http://www.un-documents.net/a35r56.htm> (13. julij 2013).
80. --- 1990. *International Development Strategy for the Fourth United Nations Development Decade*. Resolucija A/RES/45/199. Dostopno prek: <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r199.htm> (13. julij 2013).
81. --- 2000. *United Nations Millenium Declaration*. Resolucija 55/2. Dostopno prek: <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r199.htm> (13. julij 2013).
82. --- 2002. *Soglasje iz Monterreya mednarodne konference Financiranje za razvoj (Monterrey Consensus of the International Conference on Financing for Development)*. Dostopno prek: <http://www.un.org/esa/ffd/monterrey/MonterreyConsensus.pdf> (13. oktober 2013).
83. --- 2013. DESA. *Development Policy and Analysis Division*. Dostopno prek: <http://www.un.org/en/development/desa/policy/cdp/ldc/profile/> (12. oktober 2013).
84. --- 2014. *Other UN Offices, Funds & Programmes and Regional Commissions*. Dostopno prek: <http://www.un.org/Depts/otherprgs.htm> (2. februar 2014).
85. *Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za obdobje do leta 2015 (ReMRS15)*. Ur. l. RS 73/2008. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200873&stevilka=3199> (25. oktober 2013).
86. Sakaguchi, Kota. 2012. *Japan-Brazil Partnership Program: A Framework for Triangular Cooperation*. V *Scaling Up South-South and Triangular Cooperation*, ur. Hiroshi Kato, 227–237. Dostopno prek <http://jica-ri.jica.go.jp/publication/>

- assets/JICA-RI_2012_ScalingUpSouthSouthAndTriangularCooperation.pdf (7. november 2012).
87. SLOGA. 2011. *Priročnik o uradni razvojni pomoč s predstavitvijo osnovnih načel*. Ljubljana: Sloga - Platforma nevladnih razvojnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč.
 88. --- 2013. *Razvojni cilji tisočletja*. Dostopno prek: <http://www.milenijski-cilji.org/> (10. september 2013).
 89. Smith, Kimberly, Talita Yamashiro Fordelone in Felix Zimmermann. 2010. *Beyond the DAC. The welcome role of other providers of development co-operation*. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/investment/stats/45361474.pdf> (7. november 2013).
 90. Svetovna banka. 2012. *Heavily Indebted Poor Countries (39 countries)*. Dostopno prek: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTDEBTDEPT/0,,contentMDK:20260049~menuPK:64166739~pagePK:64166689~piPK:64166646~theSitePK:469043,00.html> (15. oktober 2013).
 91. --- 2013. *International Developmentnet Association*. 2013. Dostopno prek: www.worldbank.org/ida (1. december 2013).
 92. --- 2014. *World Bank Open Data*. Dostopno prek: <http://data.worldbank.org/?display=graph> (12. januar 2014).
 93. Three-Cs.net. 2013. *3Cs Defined*. Dostopno prek: <http://www.three-cs.net/3cs-defined.html> (22. september 2013).
 94. Utz, Robert Johann. 2010. *Will Countries that Receive Insufficient Aid Please Stand Up*. Working Paper Series No. 7. Dostopno prek: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1734669 (24. november 2013).
 95. *Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije (ZMRS)*. Ur. l. RS 70/2006. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200670&stevilka=2999> (15. avgust 2013).
 96. Walz, Julie in Vijaya Ramachandran. 2011. *Brave New World. A Literature Review of Emerging Donors and the Changing Nature of Foreign Assistance*. Center for Global, Washington. Dostopno prek: http://www.cgdev.org/files/1425691_file_Walz_Ramachandran_Brave_New_World_FINAL.pdf (7. november 2013).

PRILOGE

PRILOGA A: DAC seznam prejemnic pomoči za poročanje za leto 2012 in 2013

Najmanj razvite države	Druge države z nizkim prihodkom	Države srednjega nižjega dohodkovnega razreda	Države srednjega višjega dohodkovnega razreda
	BND na prebivalca ≤ 1 005 USD v letu 2010	BND na prebivalca med 1.006 USD in 3.975 USD v letu 2010	BND na prebivalca med 3.976 USD in 12.275 USD v letu 2010
Afganistan	Kenija	Armenija	Albanija
Angola	Kirgizija	Belize	Alžirija
Bangladeš	Severna Koreja	Bolivija	*Anguilla
Benin	Tadžikistan	Egipt	Antigva in Barbuda
Burkina Faso	Zimbabve	El Salvador	Argentina
Burundi		Fidži	Azerbajdžan
Butan		Filipini	Belorusija
Centralno-afriška republika		Gana	Bocvana
Čad		Gruzija	Bosna in Hercegovina
DR Kongo		Gvajana	Brazilijska
Džibuti		Gvatemala	Cookovi otoki
Ekvatorialna Gvineja		Honduras	Čile
Eritreja		Indija	Črna gora
Etiopija		Indonezija	Dominika
Gambija		Irak	Dominikanska republika
Guinea-Bissau		Kamerun	Ekvador
Gvineja		Kapverdski otoki	Gabon
Haiti		Kongo, Rep.	Grenada
Jemen		Kosovo	Iran
Južni Sudan		Mikronezija	Jamajka
Kambodža		Moldova	Jordanija
Kiribati		Mongolija	Južnoafriška republika
Komori		Moroko	Kazahstan
Laos		Nikaragva	Kitajska
Lesoto		Nigerija	Kolumbija
Liberija		otoki	Kostarika
Madagaskar		Pakistan	Kuba
Malavi		Papua New Guinea	Libanon
Mali		Paragvaj	Libija
Mavretanija		Sirija	Makedonija
Mjanmar		Slonokoščena obala	Malezija
Mozambik		Svazi	Maldivi
Nepal		Šrilanka	Mavricius
Niger		*Tokelau	Mehika

Ruanda	Tonga	*Montserrat
Samoa	Turkmenistan	Namibija
São Tomé and Príncipe	Ukrajina	Nauru
Senegal	Uzbekistan	Niue
Sierra Leone	Vietnam	Palau
Solomonovi otoki	Zahodni breg in Gaza	Panama
Somalija		Peru
Sudan		Sejšeli
Tanzanija		Srbija
Togo		*Sv. Helena
Tuvalu		Sv. Kitts-Nevis
Uganda		Sv. Lucia
Vanuatu		Sv. Vincent and Grenadines
Vzhodni Timor		Surinam
Zambija		Tajska
		Tunizija
		Turčija
		Urugvaj
		Venezuela
		*Wallis in Futuna

*Ozemlje

Vir: OECD 2013a.

PRILOGA B: Tabele za štiri južnoameriške države glede deleža izpolnjevanja ciljev na podlagi šestih kazalnikov po Pariški deklaraciji (kazalniki 3-8).

PERU

Donatorica	Kazalnik 3	Kazalnik 4	Kazalnik 5	Kazalnik 6	Kazalnik 7	Kazalnik 8
ZDA	2%	78%	2%	0	9%	67%
Nemčija	62%	100%	24%	0	91%	100%
Evropska komisija	30%	49%	16%		63%	
Španija	0%	100%	18%	15	24%	81%
Francija						53%
Nizozemska						95%
Belgija	9%	85%	0%	6	9%	100%
Finska	30%	64%	0%	0	30%	100%
Italija	0%	6%	48%	6	30%	16%
Švedska						100%
Skupaj	79%	76%	71%	40	80%	86%
Cilj 2010	85%	50%	ni cilja	18	74%	več kot 86%

BOLIVIJA

Donatorica	Kazalnik 3	Kazalnik 4	Kazalnik 5	Kazalnik 6	Kazalnik 7	Kazalnik 8
ZDA	56%	0%	84%	0	1%	18%
Nemčija	87%	100%	21%	4	4%	100%
Evropska komisija	72%	100%	38%		65%	
Španija	89%	2%	84%	0	50%	75%
Francija	10%	100%	84%	1	93%	100%
Nizozemska	46%	16%	74%	0	52%	100%
Belgija	49%	0%	52%	6	30%	100%
Danska	78%	100%	84%	0	59%	100%
Italija	55%	6%	9%	1	1%	20%
Švedska	46%	100%	84%	0	83%	100%
Skupaj doseženo	86%	53%	36%	36	42%	72%
Cilj za leto 2010	85%	50%	ni cilja	22	81%	več kot 90%

KOLUMBIJA

Donatorica	Kazalnik 3	Kazalnik 4	Kazalnik 5	Kazalnik 6	Kazalnik 7	Kazalnik 8
ZDA	87%	100%	0%	0	90%	35%
Nemčija	67%	99%	3%	0	72%	100%
Evropska komisija	49%	47%	15%		49%	
Španija	21%	87%	6%	0	69%	88%
Francija	0%		0%	0	0%	10%
Nizozemska	68%		40%		57%	97%
Belgija				0	0%	100%
Danska						
Italija				0		2%
Švedska	16%	100%	50%		18%	100%

VB	0%	0%	0%	100%		
Skupaj	80%	90%	6%	48	86%	47%
Cilj 2010	85%	50%	ni cilja	ni cilja	ni cilja	več kot 62%

EKVADOR

Donatorica	Kazalnik 3	Kazalnik 4	Kazalnik 5	Kazalnik 6	Kazalnik 7	Kazalnik 8
ZDA		48%	48%	0	21%	63%
Nemčija	22%	99%	41%	0	23%	100%
Evropska komisija	20%	99%	84%		21%	
Španija	44%	100%	66%	0	53%	63%
Francija		0%		0		100%
Belgija		74%	0%	0		100%
Italija		3%		0		
Skupaj	98%	54%	47%	32	90%	80%
Cilj 2010	85%	50%	ni cilja	ni cilja	ni cilja	več kot 87%

Vir: povzeto po OECD (2011č).

PRILOGA C: Tabele za štiri južnoameriške države glede deleža izpolnjevanja ciljev na podlagi treh kazalnikov po Pariški deklaraciji (kazalnik 9, 10a in 10b).

PERU

	Kazalnik 9	Kazalnik 10a	Kazalnik 10b
ZDA	0%	9%	40%
Nemčija	11%	71%	100%
Evropska komisija	29%	0%	100%
Španija		50%	83%
Francija			
Nizozemska			
Belgija	0%	14%	100%
Finska	0%		
Italija	0%		
Švedska			
Skupaj	33%	19%	43%
Cilj 2010	66%	40%	66%

BOLIVIJA

Država donatorica	Kazalnik 9	Kazalnik 10a	Kazalnik 10b
ZDA	73%	100%	
Nemčija	24%	67%	67%
Evropska komisija	81%	44%	100%
Španija	4%	91%	100%
Francija	81%	100%	100%
Nizozemska	47%	50%	0%
Belgija	22%	100%	100%
Danska	77%	77%	100%
Italija	0%	17%	100%
Švedska	21%		0%
Skupaj doseženo	21%	41%	42%
Cilj za leto 2010	66%	40%	66%

KOLUMBIJA

	Kazalnik 9	Kazalnik 10a	Kazalnik 10b
ZDA	0%	0%	67%
Nemčija	40%	61%	
Evropska komisija	63%	25%	14%
Španija	0%	0%	50%
Francija	0%		
Nizozemska	39%	0%	0%
Belgija	0%	100%	
Italija	0%		

Švedska	0%	0%	
VB	0%		
Skupaj	13%	26%	42%
Cilj 2010	66%	40%	66%

EKVADOR

	Kazalnik 9	Kazalnik 10a	Kazalnik 10b
ZDA	0%	0%	75%
Nemčija	0%	0%	
Evropska komisija	46%	0%	0%
Španija	0%		
Francija	0%	0%	
Belgija	25%	25%	0%
Italija	96%	50%	0%
Skupaj	15%	19%	41%
Cilj 2010	66%	40%	66%

Vir: OECD (2011č).